

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mailămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 Cl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Li cerem răspuns d-lui O. Goga

De **dr. Alex. Vaida-Voevod**

Ani de zile „gruparea dela Arad” sub conducerea dlor Mangra, Ciorogariu, Oncu și Bocu a jucat cea mai perfidă farsă politică. Momind pe oamenii de bună credință cu frase radicale, naționaliste în „Tribuna”, pactau în același timp neconținut cu guvernul. Consolidării partidului național român îi puneau bețe în roate. Sfătoșenia acestor oameni în numele radicalismului național nu avea margini în discuțiile confidentiale ale partidului. În România se prezentau pe sine ca „aripa stângă”; ca elementele progresului modern, în sânul românimeii ungurene. Și profitau, jucând acest rol triplu de avantagii triple. Mulțimea de bună credință admira în „aradani” pe românii însuflețiți; contele Tisza se lăsa momit de ei să creadă că desarmându-i *pe ei* va fi rezolvită „chestia română”; în România treceau tot ei de „diplomații iscusiți” ai românilor de dincoace de munți.

Nici un partid nu poate tolera în sânul său o grupare ocultă, care să paralizeze, de câte-ori îi vine la socoteală, pentru interesele particulare ale membrilor ei, lupta mare, pe care o poartă partidul pentru interesul obștesc. Astfel este firesc, că după ce Mangra s'a lăpădat pe față de partidul național român, toți oamenii de bună credință, seduși până atunci de consortiul ocult Mangra, Ciorogariu, Oncu și Bocu s'au grăbit, fiind sinceri aderenți ai partidului național român, să rupă orice le-

gătură cu „Tribuna”. Bărbații de bună credință arădani, cari au fost și ei momiți până atunci de oculta mangristă din jurul „Tribunei”, s'au desfăcut ca cei dintâi de foștii lor amici și conducători perfizi.

Nimic mai firesc, decât că „Tribuna” văzându-se desvilită a trebuit să aleagă: ori se supune disciplinei de partid, ori slujește pe mai departe scopurile acelor cari, spre a-și putea asigura interesele lor oculte personale, lucrează la nimicirea partidului național român. „Tribuna” a continuat să slujească interesele oculte. Consortiul „independent” care editează acest ziar a priceput, până astăzi, să arunce nisip în ochii oamenilor creduli. După ce conducerea partidului cu *unanimitate* a înfierat ținuta trădătoare a „Tribunei”, ea a deplasat discuția. În loc de a declara verde, că nu se supune disciplinei de partid, a început să injure comitetul și pe singuraticii membri din comitet, scornind zilnic invective la adresa lor. Și lumea s'a obișnuit cu începutul cu aceste discuții. A început să uite că *meritul chestiei* nu este dacă d-lor Bocu, Scheopul, Ciorogariu, Mangra ori Oncu le place ori nu de d-nii Goldiș, Marsieu, Iancu, Pop de Băsești, Mihali, Ștefan Pop, Lucațiu, Vlad, Maniu, Bontescu, Cormoș-Alexandrescu, etc.

Lumea a început să uite că *întrebarea este: dacă „Tribuna” slăbește forța de acțiune*

și tinde să nimicească organismul partidului național român, ori nu?

Căci în cazul acesta datoria oricărui român cinstit este să condamne și să facă imposibilă acțiunea fratricidă a ziarului mangrist.

Și a început lumea să uite a-și pune întrebarea: de cine și cu ce drept se conduce campania „Tribunei”, îndreptată contra însăși existenței partidului național român?

Căci dacă și-ar fi pus întrebarea aceasta lumea cinstită românească, atunci „Tribuna” de mult ar fi trebuit să-și sisteze campania ei distrugătoare ori ar fi privită de toți românii de bine ceea ce este: reeditarea „Ungariei” lui Moldovan Gergely, dar sub o firmă mincinoasă.

După publicarea broșurei d-lui R. Ciorogariu, ori cât de încălțit și întortochiat își ascunde gândurile, acest Loyola rătăcit în veacul nostru, în fraze echivoce, s'a putut convinge până și cel mai credul cetitor al „Tribunei”, că această foaie stă sub dictatura amicului „conliturghisitor” al lui Mangra.

În nemaipomenitul său dispreț, pe care îl manifestează d. Ciorogariu în broșura sa, față de capacitatea de judecată logică a cetitorului, d-sa se încumetă să-l prezinte pe Mangra ca pe *regeneratorul vieții românești* în Arad.

În fața acestor fememene se impune întrebarea: cine e acest d. Ciorogariu care prin „Tribuna” sa infectează viața publică și privată românească? Ce a prestat, ce a muncit d-sa *ca membrul partidului național românesc*, încât astăzi i-se tolerează să facă pe censorul tuturor oamenilor de bine și

Din literaturi străine

Pavel Fertig

Schiță de *Ivan Vasov**)

Trad. de H. P. P.

Il cunoșteau toți în Hissaria.

Mergea înaintea oaspeților, cari veneau pentru întâia dată la băi, până la poarta veche romană, care servea pe timpuri ca întăritură, și-i saluta vesel, sărind și spunând la glume. Îi înveselea, și după sosire, cum putea el mai bine.

De aceea cunoșteau toți pe Pavel Fertig, se uitau cu ochi buni la el și-i dădeau bacșișuri.

Pavel Fertig era tânăr, să fi avut optsprezece până la douăzeci de ani. Era năuc, pe jumătate nebun, dar nu făcea nici un rău, totdeauna desușchiat, de multeori plin de glume și totdeauna vesel, satisfăcut. Imbrăcămintea lui ferfenițită și întregă înfățișarea lui îi evocă compătimirea.

În fața-i nespălată, lungăreață, străluceau doi ochi mari, negri, în cari zăcea totdeauna expresia unei bucurii nemotivate prin nimic.

Era mulțumit și vesel fără de nici o cauză, era pregătit să glumească și totdeauna gata să-ți

*) *Ivan Vasov* — cel mai mare scriitor bulgar în viață. A trăit și în România, luând parte activă la frământările revoluționare bulgare, în Brăila. Aici a scris poezii patriotice, îmbărbătând poporul său în contra turcilor. Ocupă posturi înalte în Bulgaria. Poet, nuvelist, dramaturg, critic.

spună ceva ciudat, ceva la ce nu te așteptai, o prostie mare, sau ceva adânc de tot. Cum îți sărea într'ajutor, totdeauna, să-ți faci orice serviciu, veșnic atent, ca să vadă, dacă ai lipsă de el, totdeauna la îndemână să te surprindă cu ceva și să te facă să râzi — a ajuns încurând favoritul oaspeților de băi din Hissaria.

Flecăriile lui copilărești, poveștile lui ciudate, în cari se ascundea adeseori o ironie mușcătoare, făceau să petreacă oaspeții și treceau din gură în gură, aducând viață la întruniri și la petreceri...

Un obiect deosebit al împunsăturilor sale erau doamnele tinere și frumoase.

Mai cu seamă pentru doamnele „nșuratică”, Pavel era periculos... Știricea și aducea la lumina zilei toate idilele gingașe, cari se petreceau în Hissaria și cari trebuiau să rămână în secret.

Gura lui cu peri pe limbă dădea drept pradă idilele acestora, cari aveau darul să întrevadă.

Pavel Fertig își trăgea obârșia din micul orașel S..., unde-i trăia numai mama, o femeie, care, cuprinsă de cea mai neagră mizerie, l-a lăsat în voia sortii. Mai avea Pavel, și un frate, dar despre el nu se știa nimic.

De altfel trăia Pavel Fertig din bacșișurile căpătate pentru săriturile făcute și pentru înveselirea oaspeților dela băi. Le ducea hainele de baie, se ducea pe jos la Karlov, ca să cumpere câte ceva, saluta pe cei nou-sosiți și-și lua rămas bun dela cei ce plecau... alerga, servea, cânta, se dădea peste

cap, sta în moalele capului și — drept răsplată — îi cădeau în șăpculiță bani de nichel, jumătăți de franc, adeseori chiar franci întregi.

Pavel Fertig avea deosebitul dar de a ști imita mersul trenului. După ce striga „Fertig” (pe timpul *rumeliot* întrebunțau conductorii de tren comanda aceasta în *limba germană**), fluiera cu degetele și începea să se miște, la început încet, apoi tot mai repede, în timp ce sforăia *șșu-șșu-șșu-șșu*, sunete, cari aveau să marcheze pufăitul locomotivei. După aceea se făcea alergătura și pufăiala tot mai înceată și trenul ajungea la stație.

Nu părăsea Hissaria nici o trăsură cu oaspeți fără ca să nu-și fi luat rămas bun dela ea Pavel, care întindea în clipa când se puneau caii în mișcare șăpculița spre cei cari plecau și-și striga cuvântul lui iubit: „Fertig!”

Acestea le spun ca să explic pentruce îl numeau pe Pavel „Fertig”.

Și totuș, pe lângă toate bacșișurile, cari nu mai conteneau, umbla Pavel sdrențuros, desculț, lihnit de foame, și nu da nici un ban din ce căpăta. Vieșmântul lui sdrențuit și-l cersise odată, iar foamea și-o potolea cu puținul ce cădea de pe la mesele streine. Dormea în capul satului, într'o cocioabă făcută din pari, din scânduri, din bucățele de tinichea și coceni de cucuruz. Câteodată petrecea noaptea sub porțile prăvăliilor, învăluit într'o bluză ferfenițită, fără de a dori ceva, fără de a avea vre-o grijă, slăbit, murdar, împăcat cu soartea sa ca un filosof cinic.

*) Fertig=rom. „gata”!

să murdărească, prin penele ciracilor săi cinstea și munca acelora, cari sau luptat pe față și au jertfit avere și muncă pentru scopurile partidului național român?

Ce a muncit?

A muncit mult și cu rezultate vădite.

Pe guvernamentalul deputat Iosif Goldiș l-a ales de episcop, lui Mangra i-a asigurat scaunul de vicar și-i pregătește calea spre Mitropolie. Pentru sine a voit să acapareze mai întâi vicariatul dela Oradea-Mare, dacă alegerea lui Mangra la Arad ar fi fost întărită, apoi scaunul episcopesc din Arad, după ce Mangra n'a fost întărit. Și ura lui în contra d-lor V. Goldiș și I. Suciuc vine de acolo, că aceștia s'au opus alegerii sale de episcop la Arad. În urmă precum s'a constatat în coloanele acestui ziar prin ajutorul lui Burdea și prin intermediul lui Șieghescu a umblat după scaunul de episcop din Caransebeș.

Pe cât de nobilă este ambiția unui călugăr de a ajunge episcop, pe atât de puțin alegător în mijloace a fost d. Ciorogariu, atunci când, aliat cu dr. Oncu, a intrigat în contra alegerii episcopului Cristea și, fiind că acesta era sprijinit de comitetul partidului național român, și în contra comitetului.

Pentru sine și pentru Mangra aliatul său călugăr și amic, „cu care 30 de ani a mâncat pâinea amară a suferințelor, pentru un ideal comun”, — precum mărturisește în „Tribuna”, nr. 263 din 1910 d. Ciorogariu, — comandantul „Tribunei” subminează organizația, disciplina și forțele partidului național român.

Autoritatea comitetului național tinde să o nimicească d. Roman Ciorogariu cu mâna sacrilegă, ca să nu mai fie nici un factor de forță organizat în calea înaintării lui Mangra și a d-sale.

Când Mangra ca vicar a reușit să stoarcă aderența preoțimeii sale, când în același timp d-nii Ciorogariu și Oncu primesc „aderențe” pentru ajutorul care îl dau lui Mangra prin „lupta de primenire” a „Tribunei”, atunci opinia publică românească e alarmată să discute dacă Vasile Goldiș a sedus prin șiretlicuri comitetul să în-

temeieze „Românul”, ori comitetul l-a întemeiat silit de ticăloșii „Tribunei”.

Pe când Mangra începe a cuceri tărâm în comitatul Aradului și în Ardeal, pe atunci oamenii de bine sunt siliți să discute, dacă „cinstea tinerețelor” d-lui Eugen Goga ar aduce cu sine ori nu ca fratele de poet să cinstească cinstea bătrânețelor lui dr. Mihali?

Când este pe tapet chestia reformei electorale, care va hotărî pentru decenii soarta poporului românesc, atunci opinia noastră publică mai găsește timp și poftă să discute dacă d-ilor Ciorogariu, Bocu, Oncu și Schiopul le lipsește cu totul, ori numai în parte, bunacredință când cutează să afirme în „Tribuna zilelor lui Mangra”, că ar voi comitetul să-i scoată din „partidul părinților” lor?

Că s'a putut produce de organul amicilor lui Mangra această zăpăceală nemai pomenită în opinia noastră publică, se datorește, înainte de toate, pășirii nesocotite a d-lui O. Goga pe arena discuțiilor politice.

Dânsul a împrumutat nimbul numelui său de poet campaniei odioase începute și susținute de amici și aliații lui Mangra, în contra vieții partidului național român.

Iar acum, când curentul nenorocit, pus la cale de Mangra și propagat de „Tribuna zilelor lui Mangra” se lățește tot mai mult, molipsind ca o pecingină infectă organismul politic al poporului român, d. O. Goga scrie articole sociologice împănate cu anecdote, dar nu răspunde la întrebarea esențială: *pentru ce sparge „Tribuna” partidul național român?* D-sa nu are nici un „crâmpeiu” pentru a-și condamna pe bunii săi tovarăși de muncă fratricidă, de eri: Ciorogariu, Bocu, Oncu și Schiopu.

De ce tace d. Goga?

Bunul simț îi impune să tacă atunci când vede, că Mangra începe să culeagă roadele colaborării d-lui Goga la „Tribuna”. Aceasta tăcere este pociința cea mai elocventă, dar totodată și cea mai nemiloasă condamnare a meschinărilor „Tribunei”.

Se mirau oamenii de spiritul lui de economie și de viața lui de nomad. Unii credeau că-și coase banii pe undeva sau că-i îngroapă în pământ — dar toate acestea erau niște simple presupuneri... Pentru toți era o enigmă ce face cu banii...

Adeseori îl întrebau:

— „Fertig!... ce se alege de banii tăi?... Ii pui la o parte pentru viitoarea ta nevastă?... Ce te faci cu ei?”

— „Colea! colea! la Dumnezeu trimit napoleonii... Iuhuhu! Vivat regatul elvețian!... Fertig!”
Numele „Elveția” era întreg magazinul lui de cunoștințe geografice ale lumii vechi și nouă. În capul lui legase alianță cuvântul acesta cu noțiunea a tot ce este frumos, nobil și învățat pe lumea întreagă.

De trecea câte o fată sau câte o doamnă frumoasă pe dinaintea lui, striga Pavel: „O elvețiană leită!... of, of, da frumoasă mai e!”... la ceea ce fața celei care trecea se înroșea.

Și eu am onoarea să fiu privit cu ochi buni din partea lui Pavel. Din cauza asta m'a numit și pe mine elvețian.

Imi dădea titlatura aceasta când imi întindea săpculița, trecând pe lângă mine...

Adeseori însă mă cuprindea o jale fără de voia mea, când ne înveselea cu prostiile și nebuniile lui.

Tinărul acesta de douăzeci de ani, un nebul, neglijat din partea naturii în privința mentalității lui, batjocorit de toți burtă-verzii și de toate secăturile, tinărul acesta era în fața mea ca o ghi-

citură dureroasă, neresolvată, ca o imputare față de veselie evocată de cea mai mare nenorocire, care poate lovi o inimă omenească. Sufletul acesta bolnav al bietului Pavel își perduse echilibrul pentru totdeauna, de oarece i-se răpise razimul, care îl oferă rațiunea, i-se răpise toate razele de lumină și era înmuiat în întunec... capabil numai să rădă și să evoce răsul, care nu permitea nici chiar compătimirii să se remarce.

Se simțea fericit sau nefericit?...

Trăiau în afunzimea sufletului acestuia, afară de inclinațiile inconștiente spre glume bătășane, afară de presemnele meschine ale iubirii animalice de argint, și alte simțeminte, mai înalte, omenești?...

Nu puteai ghici.

După toată probabilitatea nu existau. Era el conștiu de starea în care se afla?

...Suferea din cauza aceasta?...

Conștiența aceasta se părea că există.

Dar era vesel și satisfăcut!

Totdeauna vesel și condamnat să săvârșască tot felul de nebunii și tot felul de renghiuri, condamnat să dea nutremânt răsetelor și batjocurilor oamenilor, și astea toate ca să câștige bani, de cari nici că se folosea de loc...

S'a întâmplat însă odată ceva, ce a aruncat o lumină adevărată asupra sufletului acestui enigmatic și ceea ce a ridicat pe Pavel înaintea ochilor mei.

Odată stăteam pe pragul ușei unei cafenele și-mi fumam țigara.

Imi așintisem ochii asupra unor ziduri din

Adunarea comitetului național.

Luni se va întruni la Budapesta comitetul partidului național român.

Se va ocupa, între altele, de presa oficială a partidului și de chestia sufragiului universal.

Sedințele vor continua și a doua zi marți.

*

Delegațiunile. În conferința comună a miștrilor, care s'a ținut miercuri la Viena, s'au luat următoarele dispozițiuni în vederea convocării delegațiunilor:

Încă înainte de sfârșitul acestui an, probabil la 28 decembrie, va începe o sesiune scurtă, s'ar putea zice numai de pregătire. Aci scopul va fi votarea legii îndemnisării provisorii de budget pentru resorturile comune ale monarhiei; e sigur că va fi și o discuție a politicii externe chiar și numai pentru a da contelui Aehrenthal prilej să fixeze câteva puncte de orientare, pentru a pune capăt rătăcirii ce stăpânește în țară.

Preliminarul de „nitiv” va fi desbătut în sesiunea principală, probabil în martie și april. — Bugetul va rămâne în cadrele stabilite în înțelesul, că până la sfârșitul anului 1915 sporul în spele ordinare este de o sută de milioane, plus altă sută de milioane votată gata. Pe baza aceasta bugetul comun al anului 1912 va cere cu 392 milioane mai mult decât acuma: 202 milioane la ordinarii, 19 la extraordinarii. De aci îi compete marinei 11 milioane.

*

Invățătorii de stat pentru votul universal. La adunarea de ieri, ținută în Budapesta, a „Asociației învățătorilor de stat” s'a primit după discuții furtunoase următoarea moțiune:

„Adunarea declară, că învățătorii de stat se vor abține pe viitor dela orice activitate culturală extrașcolară, cât timp nu se va înfăptui votul universal. Nu vor mai instrui analfabeți, nu vor mai conduce cursuri de repetiție, nu vor mai catehiza pe deținuții din temnițele statului, vor repăși din sânul instituțiilor culturale și sociale, cu un cuvânt vor opune cea mai mare rezistență tuturor mișcărilor, al căror suflet erau ei mai înainte. Pe de altă parte însă vor lupta din răspuțeri pentru introducerea sufragiului universal, egal, secret și după comune, deoarece numai dela acesta pot aștepta îmbunătățirea sortii lor maștere”.

*

vechime, cari desemnau pe cer niște contururi mâncate de vreme și din partea cărora falfăia spre mine spiritul epocilor trecute și ale antichității îmbătrânite.

De odată am auzit fără de veste glasul vesel răzător al lui Pavel.

— „Pe cine cauți, Pavele?”

— „Pe tine, da mă uit împrejur de nu mai e încă cineva...”

— „Pentru ce?”

— „Ca să nu fie vre-un prost...”

— „N'ai frică!...”

...Aici nu-s decât doi „elvețieni”, tu și cu mine... am zis eu surizând.

Pavel a început să caute ceva în buzunarul de din lăuntru, dela piept. a rocului său ferfenițit.

— „Te pricepi să scrii *à la franca*?”... zise Pavel și imi întinse un *plac de coloare sură*, fără de adresă.

— „Ce scrisoare e asta?”

— „Pentru regatul elvețian. Fertig!” și făcu o săritură.

Imi întinse din nou placul.

— „Să scrii aici *à la franca* numele frate meu”.

— „Bine, dar unde are să meargă scrisoarea?”

— „În Elveția. Matin al olog a scris-o pe dinlăuntru, da pe din afară nu se pricepe... Cap de dovleac!”

**) à la franca — cu litere latine.*

O voce Italiană despre demisia lui Conrad.
Părerile cercurilor politice din Italia asupra demisiei baronului Conrad de Hötendorf prezintă un interes deosebit pentru cetitor. Reproducem o declarație a unei personalități marcante din lumea diplomată a Italiei, declarație făcută corespondentului din Roma al ziarului „Neue Freie Presse“.

„Ținuta calmă și obiectivă a Italiei în afacerea aceasta odioasă e cea mai bună dovadă că Italia e conștientă de considerațiile ce trebuie să ște le impuie monarhia în anumite momente.

Cele cunoaște raporturile noastre cu monarhia ar putea zice fără teamă de a fi desavuat: Cercurile cu greutate din diplomația italiană sunt deplin convinse că în Austria nimeni nu se ocupă cu gândul unui război împotriva Italiei, și că plângerile în această privință sunt cu totul neîntemeiate și tot așa de neîntemeiată e și teama unor diplomați austriaci că monarhia ar fi amenințată de o continuă primejdie din partea Italiei.

Un ziar maghiar publicând o convorbire în chestia retragerii baronului Conrad afirmă mai multe neadevăruri cu privire la Italia. Austria știe că garnizoanele Italiei la nord-est sunt tot cele vechi. Tot așa știe și aceea, că Italia nu a concentrat în timpul din urmă și nici nu s'a ocupat cu gândul să concentreze două corpuri de armată și două batalioane noi la frontiera Austriei. Numărul trupelor dela granița nordică e disparent față de numărul ce ar trebui să aibă la dispoziție în caz când ar avea intenții dușmănoase. Știrile tendințioase din numitul ziar unguresc și peste tot dintr'o mare parte a presei austriace sunt prea apte pentru a neliniști opinia publică din monarhie.

Acuzele ce ni-se aduc din partea ziarului „Neue Freie Presse“, cu privire la întărirea forturilor și garnizoanelor noastre, încă sunt neîntemeiate. Italia se ferește, între marginile posibilității, să producă încurcături diplomatice. Italia ține cu tărie la tripla alianță și așteaptă deci mai multă bunăvoință din partea presei austriace.

Turcia va putea fi ușor câștigată pentru cercul de interese ale triplei alianțe, dar numai așa dacă cele 3 puteri vor ține, între orice împrejurări, strâns laolaltă“.

Din cameră. La ordinea zilei e discuția reformei militare. Vorbesc *Simon Elemér* pentru și *kossuthistul Sággy Gyula* contra proiectului.

Inregistrăm două interpeleții, una a lui *Ver tán Endre* și a doua a lui *Huszár Károly* în chestia motiunii ce s'a adus ieri în adunarea învățătorilor de stat.

Conform învoelii dintre guvernamentali și o poziție reforma militară se va desbata încă numai mercuri, iar de aci încolo toate ședințele până la vacanțele de Crăciun vor fi consacrate bugetului.

Palatul și literatura românească

Din București ne vine o veste care face să răsără în noi nădejdi de bine pentru viitor: M. S. Regina a fost proclamată președintă de onoare a societății scriitorilor români; societatea scriitorilor români a fost invitată să ia parte la ședințele literare ce se vor ține odată pe săptămână la palatul regal din București.

Și astfel, s'au deschis porțile de aur și literaturii românești.

Și s'au deschis repede, ușor. A fost deajuns ca literatura să bată la aceste porți care închid îndărătul lor locul suprem de judecată și consacrare, pentru că porțile să se deschidă și literatura să fie poftită cu toate onorurile. Și cum nu era să se acorde toată cinstea protocolară unui musafir atât de distins, când însăș gazda castelului cu porți de aur a în scris în literatura noastră pagini din cele mai frumoase.

Poezia a rugat pe regina-poetă să vie în mijlocul poezilor și atunci regină poetă a chemat, la rândul ei, pe poeți în sanctuarul ei de muze-

Un schimb grațios de vizite, care desigur nu va rămânea fără efecte fericite pentru literatură. Toate artele cari s'au bucurat de sprijinul august al palatului au prosperat în România. Muzica a luat un avânt considerabil — grație atenției înalte pe care i-a arătat-o M. S. Regina. Mulțumită acestei atențiuni, există azi în București instituția concertelor simfonice, care a progresat într'un mod uimitor; tot mulțumită dragostei de muzică a *Carmen-Sylvei*, prosperează orchestra permanentă a ministerului de instrucție.

Dar în afară de aceste întreprinderi mari, mulți artiști muzicanți au găsit sprijin moral la palat.

Altă artă, care a progresat mult în România, grație înaltei solitudinii ce i-s'a

arătat din partea familiei domnitoare, este pictura.

În special de când A. S. R. principesa Maria — care este înzestrată cu un select gust și cu o admirabilă intuiție artistică — i-a acordat înaltul său patronaj societatea „Tinerimea română“ a luat un avânt necontestat, asigurându-și mai cu seamă, o bună desfășurare în timpul expozițiilor anuale ce le organizează.

În afară de stimulentele puternice, pe care-l provoacă în sufletul artiștilor, interesul pe care palatul îl arată diferitelor ramuri artistice, acest interes atrage la rândul lui, atenția elitei sociale asupra artei, căreia palatul i-a acordat grația sa. Arta pe care palatul o cultivă, devine la modă.

De aceea putem spera, că de acum înainte va fi la modă în România și literatura. Să sperăm că, grație înaltei atențiuni a M. S. regina, vor începe să prezinte interes și poezii în viață, iar moartea va înceta să mai fie singurul prilej de conservare a talentului adevărat.

De altfel, avem destule exemple în trecut, că totdeauna literatura a propășit când a fost adusă la curțile regale. Exemplul cel mai strălucit în această privință ni-l dă veacul al XVII-lea. În timpul domniei regelui *Soare*, literatura franceză a luat avântul cel mai mare pe care l-a putut lua vreodată vre-o literatură. Cauza primă a acestui avânt a fost buna primire ce se făcea la curtea lui *Ludovic al XIV-lea* artiștilor, poezilor și operilor de artă.

Desigur că în vremea democratică în care trăim mijloacele de propășire artistică sunt mai multiple, mai complexe. Aceasta nu însemnează însă că influența palatului s'a redus cu desăvârșire. Din contră. Mai ales în România, care este o țară sincer dinastică și monarhistă, palatul poate avea o înrăurire considerabilă asupra artei pe care vrea s'o protejeze.

— „A!... În Elveția?...
E frate-tău acolo?...“ I-am întrebat eu și de odată m'am lămurit pe deplin de ce stă Elveția pe o treaptă atât de înaltă în bietul creier al lui Pavel. — „În care oraș?...“ I-am întrebat mai departe. — „Scrie Freiburg“.

I-am îndeplinit dorința și am scris adresa în limba franceză. M'a pus în uimire cum de a reținut Pavel numele atât de bine și cât de corect l-a exprimat.

— „Așa!... Ești un elvețian leit...“, m'a lăudat el.

— „Ce face frate-tău acolo?“
— „Ei... învață și el la școală...“
— „Ce învață?“
— „Doctor...“
— „Asta-i minunat...“
— „În anul ăsta ajunge doctor și se-întoarce apoi ca să facă sănătoși pe oameni. Are să curarisească pe toți bolnavii...“

După ce îmi spusese acestea se dete de două ori peste cap, luă scrisoarea și voi să plece.

— „Stai... unde alergi?“

Îmi arătă cu mâna cafeneaua din față. Pe o verandă se aflau câțiva domni și câteva doamne.

— „Trebuie să mă duc, să las să plece trenul spre Filipopolea. Fertig!“

Fața lui palidă surâse fericită, iar în ochii lui strălucea o neliniște veselă.

— „Ce trimiți tu frate-tău?... Salutări?“
— „Da! Da! salutările, numai salutările, nu plătesc nici o ceapă degerată...“

— „Și cine ajută pe frate-tău?“
— „Cum?“
— „Are frate-tău bani?“
— „Aș, de unde?“
— „A căpătat poate vre-un stipendiu?“
— „Ce-i aia?“
— „Ii dă statul bani?“
— „Bunul Dumnezeu!“
— „Cum, bunul Dumnezeu?“
— „Nu, nu el... da' ca și când ar...!“
— M'am uitat mirat la el, iar el strigă: „Fertig!“

— „Pavele, de ce nu-mi răspunzi cu scaun la cap?... de ce te arăți așa prost?“ I-am dojenit.

— „Nu ți-am spus?... Fertig!... Fertig!... Fertig!... Sșu-sșu, sșu-sșu!...“

Și a alergat la societatea de peste drum. Seara m'am întâlnit cu neguțătorul *Matin*, o

rudenie de a lui *Pavel*. L-am întrebat dacă am înțeles bine vorbăria întortochiată a lui *Pavel*. La început n'a vrut să recunoască *Matin*, pe urmă însă tot mi-a dat explicațiile de lipsă.

— „O să se supere, fiindcă m'a rugat să păstrez secretul, ca să nu facă rușine frate-său. D-tale tot o să-ți spun. La dreptul vorbind susține *Pavel* pe frate-său de doi ani cu cerșitoria, după cum vezi... Fratele mai mare a avut la început parale, dar i-s'au sfârșit și ar fi trebuit să-și întreprindă studiul... Când a aflat *Pavel* aceasta, și-a spus:

„Asta nu se poate!... Trebuie să sfârșească de ce s'a apucat!... Nu dă nici un ban pentru trebuințele sale, toți banii îi trimite lui. Se năcăjește, sare de dimineața până târziu seara, toate numai și numai ca să facă om din frate-său.“

...Dragoste de frate, dragă *Domnule!* Un nebun, dar un nebun mult mai conștient decât aceia, cari în conștiința deplină a datorințelor lor... Cuvintele acestea ale lui *Matin* au fost copleșite de aplauzele asurzitoare și râsetele, cari veneau din cafeneaua de alături, unde se da *Pavel* peste cap, ca un nebun, și se plimba pe mâni, cu picioarele desculțe în aier...

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE

ESTE A LUI
FRANZ ȘI ALBERT RENNER
IN
TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
CALITATEA CEA MAI BUNĂ
PREȚURI IEFTINE.

De aceea, favoarea pe care Carmen Sylva a acordat-o azi scriitorilor români, ne dă speranța că și pentru literatura românească au început să răsară, în sfârșit, zoriile unui veac de aur.

Scrisoare deschisă

d-lui Alex. Șt. Vernescu, colaboratorul „Tribunii“ și datornic dispărut nu se știe unde

Cu toate, că lumea știe, că d-ta numai ai iscălit câteva coale goale în redacția foaiei demimondiale „Tribuna“, înainte de plecare, iar coalele le umple gruparea faimoasă de sub șefia domnului N. Oncu et Co., totuș fiind d-ta iscălit la infamia intitulată „Cazul meu“ din nr. 285 a susnumitei fișuice, în care afirmi despre mine, că neconținut te-am asmuțat în contra „Tribunei“, mă numești „ales“ al poporului, „fruntaș în lupta contra dușmanilor, și în lupta contra fraților inșiși“, îți pun următoarele întrebări:

1. Dacă mai ai ideie despre caracter, te întreb, că oare lucru cinstit e să insulti, să calomniezi și să mințеști despre altul?

2. E lucru cinstit, că insulti, să calomniezi și să mințеști despre binefăcătorul d-tale?

3. Recunoști, că leașa ți-ai prăpădit-o prin birturi și cafenele, în cât nici haine nu aveai și voind să te prezinți în societate hainele le-ai împrumutat dela mine?

4. Recunoști, că în nenumărate rânduri, sub fel și fel de pretexte, ai luat dela mine împrumut până la prima a luni sume considerabile?

5. Recunoști, că toate „primele“ au trecut fără să-mi restituie sumele „împrumutate“, ba chiar înainte de plecare cu 3 zile mi-ai promis restituirea banilor iară pe prima zi a luni, când apoi ai șters-o din Arad?

Îți dau un sfat! Să nu le negi aceste, ci mai bine afirmă, că mi-ai reîntors sumele de sus și conform obiceiului „Tribunei“ te provoacă la martori, căci știm, că la „Tribuna“ sunt martori, cari vor dovedi ca „între patru ochi“, că mi-ai plătit banii și tot „între patru ochi“ știu și de aceea, că nu mi-ai folosit hainele.

Crezi d-ta, că e dovadă de bun simț să calomniezi pe acela, care, văzându-te te-a îmbrăcat și, chezuindu-ți salarul, te-a împrumutat în nenumărate cazuri, fără să-i reîntorci banii?

Aceste ți-le comunic, nu pentru ca să-mi trimiți banii, ci să conving publicul cetitor despre aceea, că eu sunt absolvat de a discuta orice cu d-ta.

Domnule! Las', că ai șters-o cu banii mei și cu ai colegilor dr. Cornel Iancu și dr. Romul Veliciu, dar ai șters-o și cu banii bietului chelner Gábor dela cafeneaua „Vas“, care trăiește în sărăcie și mizerie și cui din milă i-am plătit eu banii pentru d-ta; deci poți veni între noii tovarăși ai d-tale, la „Vas“, că această datorie e achitată.

D-ta trebuia să taci, căci știai bine, că în Arad deveniseși o figură proverbială, nu doar că dumneata încunjurai creditorii, ci creditorii te ocoleau pe departe când te observau, căci în felul acesta le rămânea cel puțin 20 coroane mai mult în buzunar.

Sper, că și d-ta și toată lumea îmi crede, că din inimă îl felicit pe domnul șefcomanditar dr. Nicolae Oncu, că te-a câștigat și pe d-ta de aderent al comanditei, — drept spunând, lipsiai de mult din acea tovarășie, în care te potrivești de minune.

Să isprăvesc și cu d-ta în limbajul „Tribunei“:

Esti un.... bocu!

Dr. Inlu Marșleu,
creditor păgubit.

Facultatea italiană. Deputații germani liberali și sloveni au împedecat în comisiunea bugetară desbaterea proiectului pentru activarea facultății italiene. Facultatea iuridică italiană există deja, are și profesori plătiți, cari însă nu pot face cursuri, căci nicăiri nu li s'au dat efectiv catedre. Căci tumulturile din 1904 au făcut imposibilă deschiderea la Innsbruck. Pentru Triest sau alt loc ca Tiento nu se poate decide guvernul. După multe parlamentări, cabinetul Bienert a dat promisiune formală cu garanță că va realiza legea despre facultatea italiană, asigurând ca sediu deocamdată Viena. Proiectul a fost luat în buget, comisiunea parlamentului vechi la și acceptat. Acum, după alegeri, pedeci noi, căci germanii naționali și liberali au luat lupta contra facultății italiene în programul lor la candidare. iar slovenii obstruează din antagonism cunoscut. — Deputații italieni în Reichsrat au amenințat că nu vor mai participa la ședințe până nu se primește propunerea activării facultății.

Serbia. In cercuri militare s'a exprimat necesitatea să fie augmentat contingentul armatei, înființându-se trei divizii noi. Proiectul de lege, terminat acum după pregătiri de aproape doi ani, cuprinde multe îmbunătățiri, problema formațiilor noi o lasă pe alt timp. Ministrul de finanțe a spus dela început că despre împlinirea acestei dorințe numai după ce statul se va fi consolidat economic poate fi vorba.

Acordul franco-german în camera franceză. Guvernul francez, acceptând propunerile stângei, a fixat ca termen pentru începerea desbaterei acordului franco-german ziua de 14 dec. A hotărât totodată ca discuția acordului să se separe cu totul de interpelații. Prim-ministrul Caillaux va stabili, în înțelegere cu deputații stângei, zilele consacrate interpelațiilor.

Sassanov despre chestia persană. Sosit la Paris, ministrul de externe al Rusiei a acordat unui colaborator al lui „Le temps“ un interview, în care face declarații importante cu privire la conflictul ruso-persan.

„Trei condiții categorice — zice Sassanov — i-am impus guvernului din Teheran. Două au fost primite și sperăm că o vor primi și pe a treia. La orice caz noi trebuie să ne susținem cu tărie pretensiunile, și așteptăm să ni-se dea satisfacție deplină. Politica noastră față de Persia e condusă de cea mai bunăvoințoare loialitate, moderațiune și simț de dreptate“.

Situația generală în diplomația europeană nu o crede așa de îngrijitoare, cum vrea să o presinte o parte a presei.

Revoluția din China. Vice-regele Mancinriei a ordonat ca toți acei la cari se vor găsi arme sau proclamațiuni să fie considerați ca Ciunguzi și imediați decapitați. Măsura aceasta a produs mare nemulțumire în sânul populațiunei. Multe autorități provinciale refuză ezechutarea ordinului. Conform unei știri, revoluționarii au condamnat la moarte pe vice-regele ce a luat o măsură atât de drastică contra lor. Telegramme din Ciuciang anunță că au sosit acolo din Shanghai, Nanking și Kanton puternice trupe de revoluționari; Liuceng și revoluționarii uniți au declarat că se vor supune voinței majorității și dacă această majoritate s'ar alătura unui guvern constituțional, ei ar recunoaște cu cea mai mare satisfacție în conducerea statului pe luășitelei sau pe un altul dacă respectivul ar cinsti constituția, primind în același timp și responsabilitatea față de parlament.

Germania. Abia a fost încheiată sesiunea parlamentului vechi, a și început campania electorală. Fiecare partid își așează programul. Germanii conservativi par a se aștepta la lupte grele, și apelul lor nu ascunde că „va fi de lipsă să ne

încordăm puterile până la extrem, fiecare la locul său, ca să respingem toate năvălirile“. Conservativii liberali declară în manifestul lor, cu privire la politica externă: „După pățaniile dureroase ale anilor ultimi, cerem cu tot adinsul întoarcere la politica liniștită, conștie și continuă a prințului Bismarck“. Frațiunea socialdemocrată vestește, că e probabil un nou proiect de plată și noi pretențiuni pentru armată, apoi face aluzie la răspunsul ce a dat cancelarul Hegdebrand pentru a arăta, că partidul său abuzează de patriotism în vederea luptei electorale.

Ce zice noul colaborator al „Tribunii“ despre partidul național român?

Individul Alex. Șt. Vernescu, fostul spion al „Tribunei“ în redacția „Românului“, și acum colaborator pe față al acestui ziar de comandită iată ce scrie în Nr. 258 al demimondei din Arad despre partidul național român:

„Au trecut mai multe luni până să mă conving, că acest partid este absolut utopic. Știți dv. acelea figuri de ceară, cari reprezintă un simbol.“

„Partidul național român din Ungaria și Transilvania este format astăzi din o mână de inși, câțiva doctori și câțiva români, cari nu știu românește, nu citesc nici o carte și politica o consideră ca o afacere, din care neapărat trebuie să aibă ceva de câștigat. Acest partid nu reprezintă aspirațiile întregului neam de 4 milioane de români“.

Și indolențele acestea ale spionului său „Tribuna“ le publică cu vădită plăcere și satisfacție, fără a face nici cea mai mică observare față de infamia spionului, că anume: „partidul național nu reprezintă aspirațiile întregului neam“.

De altfel nu ne mirăm deloc. Doar „Tribuna“ însași afirmase, că va sosi timpul, când interesele neamului românesc vor trebui susținute în contra partidului național român. Vremea aceasta a sosit și „Tribuna“ pe față luptă împotriva partidului național.

Și cetitorii de bună credință ai „Tribunei“ nu văd nici acum lucrul acesta, care e mai limpede ca lumina soarelui?

Încât pentru individul Alex. Șt. Vernescu, ne bucurăm foarte, că gunoiul, pe care am izbutit să-l scoatem din redacția noastră, și-a aflat în sfârșit locul potrivit între colaboratorii „Tribunei“.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

M. BRAUN

magazin de haine bărbătești și copii **Arad, strada Jozsef-föherceg 3.**
(viz-a-viz de statua lui Kossuth).

Mare depozit spre ales. — Prețuri ieftine. — Despărțământ deosebit pentru comanda după măsură.

Pentru d. Sever Bocu

redactorșef al „Tribunei zilelor lui Mangra“

In Nr. 243 al „Tribunei“ d-ta îmi adresezi următoarele insulte în numele d-tale și al d-lui Scheopu:

„N'am dori să ne răfuim (pluralis maiestaticus?) definitiv cu d-sa, căci pentru aceasta îi lipsește și curajul“, etc.

Eu am spus în Nr. 253 al „Românului“:

„Această infamie e vrednică de bandiții condeiului, cari prostituiază zilnic în „Tribuna“ limba românească. Dacă ei nu doresc să se răfuiescă definitiv cu mine, doresc să mă răfuiesc eu cu dânsii. Îi provoc deci, pe d-nii Bocu și Scheopu să-și dovedească afirmarea calomnioasă, ori să recunoască că insultându-mă și calomniându-mă pe mine au fost victimele unei nefericite forțe majore, a obiceiului lor de a minți, calomnia și mistifica, în care caz o să-i ert, după ce „năravul din fire n'are leuire“.

La aceasta provocare a mea d-ta răspunzi singur în „Tribuna“, Nr. 254. Stimabilul Iosif Scheopu se vede că nu a dorit să te însoțească pe calea spinoasă a „cavalerismului“. Conform obiceiului d-tale vechiu însă răspunzi atât de confuz și de misterios, căutând să scapi prin tangentă, încât cititorul neinițiat, trebuie să rămână zăpăcit. Eu te pricep într-o câtva. Voi încerca să fac comentariul chelălăiturilor d-tale stilistice, și să mă răfuiesc cu invectivele d-tale nersinate.

La calomnia ce o debitezi la adresa d-lor Vasile Goldiș și Stefan C. Pop și pe care dorești să o întărești și prin „cuvântul de onoare“ a „amicilor“ d-tale de pânura lui Iosif Scheopu, îți răspund scurt: Este chestie de simț și de apreciere atât pentru mine cât și pentru toți aceia cari cunosc pe d-nii Goldiș și Pop și cari cunosc în acelaș timp pe d-nii Bocu, Scheopu și pe stăpânul lor d. Ciorogariu cărora dintre acești domni voiesc și pot să le dea crezământ.

Bine ar fi, la tot cazul d-le Bocu, să nu-ți iei atât de des refugiul în lipsă de alte dovezi obiective la afirmări „pe cuvânt de onoare“. Aplicată prea des această metodă de dovedire subiectivă, pierde din putere și din greutate. Și nu te mai opinti să încerci a vâri zizanie între bunii mei tovarăși de luptă cinstită și bărbați integri, d-nii Vasile Goldiș și Stefan C. Pop și între mine.

Nu te opinti zadarnic, căci eu sunt, știi d-ta, mai precaut și mai sceptic în alegerea camarazilor mei de muncă și a prietenilor mei, decât d. e. d. O. Goga, prezidentul celui sindicat al cărui viceprezident ai d-ta onoarea să fii. Întru cât privește „cazul Vaida“ dtale, d-le Bocu, îți lipsește absolut autoritatea morală cerută pentru a putea face pe cenzorul. D-ta afirmi în „Tribuna“ zilelor lui Mangra, că d. Goldiș și noi voim să vă scoatem — pe Scheopu, Ciorogariu și pe d-ta? — „din partidul părinților noștri“. Apoi de, știi și eu că părinții dvoastră au fost oameni vrednici și români la loc. Știu însă că d. Ciorogariu de când e pe lume, numai pe sub mână, „sub șubă“ a făcut pe aderentul partidului național român, iar în public nici când nu a cutezat să lupte pentru cauza românească, ci a preferat să fie amicul lui Mangra.

Pe d. Scheopu, secretarul sindicatului de sub vicepreședinția dtale și bunul amic al dtale și al dlui O. Goga — „cântărețul pătimirei noastre“ — îmi impun, cu extremă sfortare, să-l mai cruț încă de data aceasta. Pe d-ta însă nu te pot cruța, d-le Bocu. D-ta nu ai nici măcar atâta drept ca tovarășii dtale să te plângi că ar voi cineva să te scoată „din partidul părinților“. Căci d-ta, actualul redactor șef al „Tribunei“, până în scurt timp înainte de a-ți începe activitatea politică-literară românească în calitatea unui ziarist de echivocități politice și stilistice, ai profesat ani de-arândul principiile partidului guvernamental maghiar, al cărui membru, sub firmă schimbată, este astăzi me-

cenatul dtale, Mangra. Mai mult, d-ta, d-le redactor șef înainte de a proclama în „Tribuna“ ideea pe cât de imbecilă pe atât de ticăloasă. că: „pot fi vremuri și situații, când ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar contra partidului“, ai candidat cu programul partidului guvernamental maghiar la 1902 și la 1903 și ai făcut servicii de cortes acestui partid. D-ta, d-le redactor șef al „Tribunei zilelor lui Mangra“ nu ai mai mare îndreptățire morală, de a face pe românul intransigent și pe omul cu trecut politic neprihănit în ziarul dtale „independent“, de cum ar avea acest drept d. e. Burdea ori Mangra după trecutul lor. Dtale îți lipsește în urma zbuțiatului dtale trecut politic îndreptățirea morală spre a-ți aroga dreptul de a face pe judecătorul tuturor bărbaților noștri fruntași, cari, totdeauna au luptat cu vrednicie pentru cauza partidului național român. De aceea d-le Bocu, zadarnic te freci și de mine, făcând pe egalul, zadarnic vrei să faci pe criticul „cazului Vaida“, recunoscând că ai mințit când m'ai „apărat“, urmând devizei d-tale favorite că „scopul sancționează mijloacele“.

Nu, d-le, nu suntem egali. Ne deosebim prin însușirile sufletești și ale inimei. Dacă d-ta nu ești conștiu de această deosebire, eu sunt conștiu de ea și conștiu sunt toți acei oameni cinstiți și cu judecată, cari ne cunosc pe amândoi. Chiar de aceea injurăturile d-tale ordinare încă sunt cu desăvârșire indiferente. Căci nu un om de pânura d-tale, nici Mangra, Ciorogariu ori Scheopu, ci ac l istoric obiectiv al neamului românesc, care o să scrie în viitor istoria zilelor noastre, va fi chemat să judece faptele mele și ale fraților mei de luptă. Atunci se va stabili dacă „un neam întreg“ a avut cauză să fie mândru ori să „roșească“ pentru lupta și activitatea mea din camera Ungariei. Am credința n strămutată, că atunci se va constata, că nu pentru că am mințit, precum te încumeți d-ta să susții, am fost aruncat afară din cameră, ci pentru că m'am lăsat răpit de fanatismul meu de a mărturisi adevărul ca deputat ales pe baza programului național român în acel parlament, în care d-ta ai încercat să te vâri atunci, când tradând principiile partidului național român ai candidat cu programul partidului guvernamental maghiar!

Trebuie să ne răfuim încă într'o afacere, d-le Bocu. D-ta tot în Nr. 254 al „Tribunei“ mai afirmi unele lucruri cu totul neadevărâte. Mă calomniezi anume că ți-aș fi refuzat „reparația cavalerescă“ și că ți-aș fi „spălat onoarea în fața întregii opinii publice românești cu îngăduitorul verdict: că inzulța nu a fost de ordin personal, ci politic“. De ce mistifici d-le Bocu? Cu „ingăduitorul verdict“ nu eu ți-am „spălat onoarea“, ci juriul de onoare, instituit de secundanții d-tale și ai mei. D-ta ai cerut satisfacție cavalerescă dela dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu și dela mine, din cauză, că noi am protestat ca d-ta să fii proclamat de candidat oficial la alegerile din 1910, din partea partidului național român. Dr. Aurel Vlad și eu am renunțat să candidăm alături cu d-ta. Atunci d-ta ți-ai retras candidatura și ne-ai trimis secundanții. Cum ți-ai aranjat afacerea cu dr. V. Bontescu sper, că vei comunica d-ta publicului, ori va comunica-o dânsul. Secundanții mei și ai lui dr. Vlad au instituit dimpreună cu secundanții d-tale juriul de onoare. Acesta a hotărât, că fiind vorba de o chestie cu subtrat politic, aranjamentul cu armele nu are loc.

D-ta te-ai supus atunci acestui verdict și acuma tot nu te sfiști să vii în conflict cu regulele cavaleresti susținând, că nu ți-ași fi dat reparație cavalerescă.

Ba cutezi chiar a-mi adresa cuvintele: „Am fost eu acela care te-am iertat atunci pentru considerația superioară a bunei înțelegeri, căci eram tocmai în fața campaniei electorale și m'am retras cu sacrificiul persoanei mele, din calea furiei d-tale, care nesocotea tot“.

Dacă „atunci“ m'ai iertat pentru considerația superioară și te-ai „retras“ nu din alte cauze ci pentru că „eram tocmai în fața campaniei electo-

rale“, cu sacrificiul valoroasei d-tale persoane, din calea furiei mele, apoi te rog, d-le Bocu, fii cavalier și astăzi și nu mă învinui pe mine cu retragerea d-tale.

Nu, d-le Bocu, nu mă învinui și nu te retrage ci fă, dacă ai început, până la sfârșit pe cavalierul.

Din scrisoarea pe care mi-o adresezi în „Tribuna“ nr. 254 se vede că d-ta susții, că eu te-ași fi ofensat cu *altceva*, că d-ta pentru *altceva* și nu pentru că am combătut candidatura d-tale mi-ai fi cerut satisfacție cavalerescă.

D-ta mă acuzi: „Toate murdăriile intrigilor odioase, cari se făceau aici în Arad, din motive desvăluite astăzi, cari n'au găsit pe cutezătorul să le ia asupra-și, domniata cu un trist curaj, dar cu o și mai tristă lipsă de simț a răspunderii, le-ai primit asupra d-tale“. Și apoi îmi pui întrebarea: „susții d-ta în fața lumii întregi acuzele, al căror ecou te-ai făcut anul trecut la adresa mea în temeiul cărora jertfeai interesele naționale, pentru motivul de a nu-ți sta alături în viața politică?“

În chestii de onoare îți recomand, d-le Bocu, să fii mai explicit. D-ta susții, că: „N'am dori să ne răfuim definitiv cu d-sa, căci pentru aceasta îi lipsește curajul“ (mie) și tot d-ta susții: „Toate murdăriile intrigilor odioase...cari n'au găsit pe cutezătorul să le ia asupra-și, d-ta adeca eu, cu un trist curaj... le-ai primit asupra d-tale“. Și apoi, după ce d-ta afirmi, tot d-ta întrebi: „susții în fața lumii întregi acuzele al căror ecou te-ai făcut anul trecut la adresa mea?“

Bine d-le Bocu, așa nu se poate face „reparație cavalerescă“.

Dacă d-ta te simți ofensat nu numai pentru că eu nu am dorit să-mi „stai alături în viața politică“, ci mai cu seamă și dacă d-ta vrei să faci pe cavalierul, atunci trebuie să-mi trimiți martorii d-tale. Aceștia au să-mi comunice, că anume cari „murdării ale intrigilor odioase“ la adresa d-tale le-am primit eu asupra mea. Au să-mi spună, că ce anume a fost acel „altceva“, cu ce te-aș fi ofensat. Prin cari fapte, cuvinte ori gesturi ale mele te simți ofensat? D-ta mă întrebi, dacă-mi susțin acuzele, prin cari d-ta te-ai simțit ofensat, dar uită să-mi comunici „acuzele“. De când, d-le Bocu, obiceiul, că ofensatorul să-i spună celui ofensat, prin ce anume l-a ofensat? Ciudată inovație cavalerescă. Nu, d-le Bocu, d-ta trebuie să procedezi astfel: Martorii d-tale au să-mi pună întrebarea: „D-le deputat, „susții acuzele ale căror ecou te-ai făcut anul trecut la adresa“ — d-lui Bocu? Căci d. Sever Bocu în chestii cavaleresti este foarte sever, foarte cavalier, nu cunoaște gluma“. Atunci eu o să-i rog pe stimateții d-tale secundanți să binevoiască a-mi înșira „murdăriile intrigilor odioase“ și „acuzele al căror ecou“ m'aș fi făcut „anul trecut la adresa“ d-tale. Și afacerea va intra apoi în alvia cavalerescă.

Dacă însă d-ta, d-le Bocu, faci numai cavalerism diletant, pentru că așa-i șade frumos unui redactor-șef al „Tribunei zilelor lui Mangra“ și unui frate de cruce al d-lui Scheopu, câtă vreme în realitate ai dori să tranșăm afacerea la tribunalul din Oradea-mare, mă învoiesc și cu aceasta. Cu toate că „Tribuna“ d-tale a declarat „judecătoria maghiară“ de necompetentă în afaceri de ordin politic, ivit între români, eu tot sunt aplicat să-ți fac și plăcerea aceasta.

Te rog însă mai întâi să înșiri în „Tribuna“ „murdăriile intrigilor odioase“ și „acuzele“, pe cari afirmi că le-am susținut despre d-ta. Până ce nu spui d-ta „acuzele“ prin cari te simți ofensat, zadarnic pretinzi să-mi le dovedesc. Căci ofensatul, nu-i așa? ești d-ta, nu eu.

D-ta știi ce consideri de ofensă. D-ta trebuie să numești ofensa, dacă vrei să-ți pot da satisfacție, fie cavalerescă, fie judecătorească.

Înșird deci, te rog, tot, cu ce crezi că te-am ofensat și îți declar, că ce am zis voiu susține „în fața lumii întregi“, și ce voiu susține, voiu și dovedi tot „în fața lumii întregi“.

Înainte, d-le Bocu! Curaj, căci e vorba de „reparație cavalerescă“. Dr. A. Vaida,

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptueșc vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în prețul de fabrică.

Cronica externă

Dardanelele.

Aceia cari credeau că Rusia, care a făcut o tristă experiență cu Japonia, de astădată se va ținea mai rezervată, rămânând simplă spectatoare la afacerile pe care cele mai multe puteri le-au făcut, sau sunt pe cale să le facă mai ales în Africa, nu au cunoscut bine diplomația rusească.

Despre ruși se poate spune ceea ce s'a spus altădată despre emigrații francezi reînțorși în Franța că „ei nu au învățat nimic și nu au uitat nimic”.

Astfel pe când fiecare s'a mulțumit din actuala criză să se aleagă cu câte o singură afacere, Rusia veșnic nesațioasă, cere două.

Pe deoparte voiește să-și stabilească dominațiunea asupra Persiei, pe de altă parte dorește, nici mai mult nici mai puțin, să obție deschiderea Dardanelor.

*

De obicei înainte de războiul cu Japonia, diplomația proceda pe un singur front.

Când voia să obție ceva în Rusia, lăsa în pace pe cei din Europa. Acuma însă după „victoriile” dela Port-Arthur și Mukden, imperiul moscovit se simte mai tare azi, așa că nu consideră prea grea pentru el o dublă acțiune.

Și de fapt momentul din punct de vedere al situațiunii internaționale e bine ales.

Prin anexările operate, consacrand principiul de prioritate a forței asupra dreptului, mai toate puterile au conștiința prea apăsată pentru a opune veleităților ruse, litera tratatelor.

Italia este încă ocupată, Franța aliată, Anglia după încordarea raporturilor sale cu Germania, are prea multă nevoie de sprijinul celor două puteri ale „înțelegerii cordiale” spre a interveni, de altfel acum când flota rusă nu mai contează, Anglia nici nu vede pentru dânsa vre-o primejdie în ieșirea ei la Arhipelag. Rămân Germania și Austro-Ungaria, care în izolarea în care se află momentan nu se poate admite că vor interveni într'un conflict armat.

Chiar sacrificarea baronului Conrad de Hötendorf este o indicație că nu se voiește războiul deocamdată.

*

Dar dacă situația internațională e favorabilă, în schimb nu tot același optimism poate fi îndrituit cu privire la însăși statele cărora Rusia s'a pus să le caute pricina.

În definitiv a avea o diplomație bună, care să știe profita de ocazie e lucru ușor. Mai greu este să ai o situație internă convenabilă, să ai puterea necesară pentru a realiza scopul urmărit.

Esențialul e să ai această putere proprie care nu depinde de combinații de culise.

Și aceia cari cunosc antrenamentul poporului otoman, marile pregătiri ale armatei turcești, care de trei ani este radical reorganizată și în stare a lupta cu cele mai mari puteri, aceia cari cunosc calitățile militare eminente ale soldatului turc și ale poporului persan, pot afirma că Rusia, nu numai că nu este pregătită pentru o acțiune pe două fronturi, ci nici măcar într'un război cu Turcia nu are șanse de izbândă.

*

Greșala politicii rusești este, că în totdeauna pune un deosebit interes pe neutralitatea puterilor dar nu dă atenția cuvenită factorilor direcți cu care are a face. Pentru Turcia a manifestat și manifestă un dispreț suveran, și tot cam așa a fost și cu Japonia.

Rezultatul este că în războiul dela 77, când Turcia era complet desorganizată, a trebuit să fie armata abia formată a României spre a o scăpa de dezastru iar în lupta cu Japonia a înscris în istorie gloria dela Mukden și Port-Arthur.

Dacă Rusia va continua cu pornirea ei cine știe dacă și de astădată nu va reuși să înscrie încă o pagină tot așa de glorioasă în istorie? x.

Sărbătorirea căderii Plevnei de către Liga Culturală Română

Pentru seara de luni 28 c. Liga Culturală din București a organizat un festival în sala Ateneului Român, pentru sărbătorirea căderii Plevnei.

Inspirația Ligei este foarte fericită.

Avem mai ales noi românii nevoie să ne întoarcem neconțenit privirile spre punctele luminoase ale trecutului nostru, să ne îmborsăm sufletul neconțenit dela izvoarele jertfelor și faptelor eroice ale celor care au fost înaintea noastră și cari ne-au lăsat ceea ce avem astăzi.

Acum treizeci și patru de ani armata abia formată a României, în frunte cu un suveran tânăr, a știut să înfrunte vitejește moartea și să se acopere de glorie, scăpând dela un dezastru rușinos o mare împărăție.

Astăzi după 34 de ani, printr'una din acele bizare reînțorceri ale împrejurărilor de care istoria ne dă atâtea pilde, la porțile României s'au îngămădit aceiași nori grei.

Din fericire sângele vitejilor ostași căzuți pentru țara lor, nu a fost zadarnic. Țara desorganizată, lipsită de armată și de finanțe, cu tânărul ei principe de atunci, este acum un stat puternic, cu armată puternică, cu finanțe solide, cu același monarh în frunte, care însă astăzi este încărcat de ani și de glorie și luat ca pildă de înțelepciune de suveranii lumii, cari se întrec în a-i căuta prietenia.

Astăzi România poate privi viitorul cu încredere. Pentru aceasta însă fiii ei nu trebuie să uite pe aceia, cari au căzut pentru a asigura progresul de astăzi.

Și Liga Culturală amintindu-le aceasta își va face o datorie din cele mai alese.

Iată programul festivalului:

1. Corul seminarului central.
2. Versuri, zise de d-soarele: Tina Barbu, Macri și Maria Filotti dela Teatrul Național.
3. Melodii naționale de d-na Fărcășanu dela Teatrul Național și d. Corăscu, tenor.
4. Monoloage, de d-nii Mihalescu și P. Iancovescu, dela Teatrul Național.
5. Din flaut, de d. Solomonescu.
6. 28 noemvrie 1877, Puterea noastră atunci și acum. Cuvântare ocazională, cu proiecțiuni, de d. Popescu Tudor, secretarul secțiunii București a Ligei.

Prețurile de intrare sunt:

Stal I: 2 lei pentru 2 bilete de loteria Ligei.
Stal II: 1 leu pentru un bilet lot. Ligei; Stal III: 50 bani. Loja rang. I: 10 lei pentru 10 bilete. lot. rang. II 6 lei pentru 6 bilete lot.

Adecă, în schimbul prețului care se plătește pentru intrare, se capătă în aceeași valoare, bilete de loteria Ligei Culturale.

Biletele de intrare se găsesc la sediul Ligei, strada Lueger nr. 1, în fiecare zi, între 9—12 și 2—6.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

Milano

Plecarea de noui trupe pentru Tripolitania; 2000 soldați plecați numai din Milano.

Un impunător și emoționat cortegiu a avut loc în seara de 30 noemvrie c., cu ocazia plecării a 2000 de soldați de aci, cu destinația pentru Tripolitania. Majoritatea era din Lombardia. Printre mulțimea spectatorilor — mulți, foarte mulți erau rude de ale soldaților cari plecau și cari cu 2—3 ore înaintea plecării se grăbiseră să se ducă la cazarma din piața St. Ambrogio — spre a face cadouri, să spună câte un cuvânt de încurajare, să-i îmbrățișeze. Vechea piață, cea mai singuratică din Milano, se populase și luase un aspect măreț. Din toate părțile se aduna lumea: tramwaele, trăsurile, automobilele se aliniau transformându-se în tribune încărcate de spectatori.

Pe la orele 7 seara — trecând pe străzile principale ale orașului — un cortegiu grandios format de studenții și studenții universitari — elevii școalelor superioare și speciale, a școalelor secundare, diferite societăți, toți cu steagurile și muzici în frunte, se îndreptau spre cazarma care peste câteva ore trebuia să fie părăsită de regimentul de reședință — spre a preda comandantului de regiment o trompetă de argint, iar studenții și doamnele din societate să împărțească daruri celor ce plecau.

În penumbra în care era cufundată piața, apărea cazarma cu ferestrele iluminate ca de sărbătoare producând un profund contrast cu biserica vecină — vechea bazilică cu celebra „Cina cea de taină” — a lui Leonardo da Vinci — obscură, gravă și tăcută, în contrast cu sunetul muzicilor și entuziasmul de nedescris al celor tineri.

Când porțile cazarmei se deschise și apărură cele dintâi drapele în sunetul majestos al imnului regal, mulțimea răspunse cu ovațiuni ce nu se mai sfârșeau, și cari treceau din grup în grup, din stradă în stradă, întovărășind încetul mers al soldaților ce traversau orașul. Dela ferestre și balcoane cădeau asupra soldaților o ploaie de flori și de stegulețe tricolore — cu cari își împodobeau chipiurile.

Nu era un marș milităresc, ordonat, sever, ci o cursă triumfală plină de entuziasm. Soldați, studenți, elevi, părinți, rude, cunoscuți, doamne, domnișoare, erau toți la olaltă.

Erau grupuri familiare ce erau formate în jurul fiecărui soldat — și căruia i-se lua tot bagajul: tatăl îi purta pușca, un frate era cu ranița în spate, iar el, soldatul, ținând la braț pe mama sa — iar cu o mână pe vre-un alt frățior mai mic — sau vre-o soră, — cânta să dea nădejde celor dragi, că se va întoarce cu bine.

Pretutindeni găseai scene în cari tristețea de pe fețele celor bătrâni alterna cu entuziasmul celor tineri — și celor cari plecau — sfidând par'că pericolul prin care vor trece.

În această vreme, încet-încet cortegiul — ce trecând prin străzi din Milanul vechiu, avea aparența unui tablou de a Milanului de altădată, din vremea renașterii, când poporul aclama o nouă victorie — ajunse la gară. Aci fură primiți de unul din „assessorii” comunei și care salută în numele orașului Milan — plecarea regimentului.

După o jumătate de ceas 34 vagoane ce duceau primul detașament de soldați ieșia din gară în aclamațiunile entuziaste ale mulțimei și emoțiunea profundă a celor ce salutau pe un frate, fecior sau nepot.

Anty.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrassy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

Litere — Arte — Științe

Șarlatanismul în medicină

D. profesor dr. Toma Ionescu, decanul facultății de medicină de pe lângă universitatea din București, cu ocaziunea inaugurării cursului acestei facultăți, a vorbit, în lecția de deschidere, despre practica ilegală a medicinei, despre șarlatanismul ce se practică pe o scară foarte întinsă în dauna profesiei medicale și s'a ridicat cu toată puterea în contra acelor cari fac din medicină o operă de șarlatanism.

Lecția d-lui dr. T. Ionescu va avea desigur răsunset și nu poate decât să ne bucure văzând că cea mai înaltă instituțiune medicală s'a asociat la o luptă, în care farmaciștii români și-au spus de mult cuvântul lor și au reușit, în parte, să pună o stavilă șarlatanismului, ce se practică la noi, pe o scară foarte întinsă, în dauna medicilor și a farmaciștilor, dar mai ales în dauna publicului suferind.

Nu va fi fără interes nici pentru cetitorii „Românului”, — pentru că șarlatanismul acesta se practică astăzi în toate țările și ce e mai dureros în multe părți, sub scutul legilor și sub ochii autorităților —, nu va fi fără interes — zic — să dau câteva relațiuni asupra modului cum se practică acest șarlatanism și asupra campaniei dusă de societatea farmaciștilor din România împotriva acestui gen de escrocherie, campanie la care a luat parte și scriitorul acestor rânduri, în calitate de secretar al societății.

Încă pe timpurile când bolnavii erau expuși pe piețele publice și ori cine din trecători avea dreptul să le dea leacuri și sfaturi, încă pe atunci s'au găsit indivizi, cari au pătruns bine spiritul timpului și au văzut că nimic nu se poate exploata mai ușor ca credința omului bolnav.

Descântătorii, vrăjitorii, babele, aveau fiecare doftoria lor specială, secretă, pe care o administrau în schimbul unei plăți, a cărui însemnătate era în strânsă legătură cu punga bolnavului.

Este înfinit de mare numărul medicamentelor secrete, ce s'au întrebuițat în lumea întreagă. Ne este imposibil să ne dăm seamă de numărul exact al lor.

În antichitate, până la evul mediu, mănuierea medicamentelor secrete, mai ales a substanțelor otrăvitoare, au luat o dezvoltare neînchipuită.

Toate clasele societății se serviau de medicamentele secrete ca mijloc pentru realizarea intereselor particulare și ca armă de răzbunare. Nici un sentiment, nici o datorie cât de sacră nu se respecta. Vocațiunile cele mai sfinte au fost exploatare în mod criminal.

Astfel vedem preoți servind credincioșilor anafora și vinul otrăvit; capete încoronate trimițând otrăvitori în țări depărtate pentru a lovi în acei, pe cari nu-i ajungeau cu arma; soți și rude oferindu-și reciproc păharul înveninat sub masca dragostei și a iubirei.

În arhivele statului venețian se găsesc amănunte foarte interesante asupra crimelor comise de otrăvitori angajați în serviciul statului. Ei erau angajați într-un serviciu special, având în frunte un otrăvitor general cu mai multe ajutoare.

Acești otrăvitori erau trimiși în misie pe la curțile domnitoare și să puneau și în serviciul persoanelor particulare, cari recurgeau la ajutorul lor.

Se citează numele lui Muazzo la Venetia, Blazius Cutena, mitropolitul latin din Trapezunt, Franciscanul Iohann de Regusa, Wondreton dela curtea lui Carol cel Rău, regele Bavariei, etc.

Otrăvitorii de meserie au dispărut cu totul, grație civilizațiunii și legislațiunii adusă de timpuri.

Exercitarea clandestină însă a artei de a

vindeca a luat proporțiuni tot mai mari și a dat loc la născocirea unui foarte mare număr de remedii secrete.

Astăzi nu există boală sau infirmitate pentru care să nu s'a fi inventat un remediu sigur, garantat, infailibil, „rezultatul unor lungi și aprofundate experiențe”.

Astăzi nu poți să iai în mână un ziar, fără să găsești la pagina a patra cele mai ingenioase și mai atrăgătoare reclame asupra diferitelor remedii secrete, cari vindecă cele mai incurabile boale, pentru remediarea cărora savanții omenirii își frământă mintea de sute de ani, fără succes.

Astăzi n'ai nevoie să alergi la sfatul medicilor.

Astăzi pentru orice boală, găsești leacul gata, cu efect sigur, garantat, ferindu-vă — bine înțeles — de „contrafaceri”.

Astăzi cetind reclamele ce se fac pentru feluritele „inventii” pe terenul medical, orbii recapătă vederea, surzii recapătă auzul, pleșuvii părul lui Samson, ciungii mânele și ologii picioarele.

Mai lipsește numai „elixirul de viață veșnică”, pentru ca seria să fie completă.

Pentru lămurirea chestiunii trebuie să facem o deosebire între remediile secrete și specialitățile medicamentoase.

Remediile secrete, în sensul strict al cuvântului, sunt niște preparațiuni a căror compozițiune nu este cunoscută și nu este prevăzută în codexul farmaceutic. Secretul compozițiunii este al preparatorului. El cunoaște numai el.

Specialitățile medicamentoase au înscrise în codex formula compozițiunii lor sau o au imprimată pe etichetă. Astfel fiind medicul știe ce ordonă, iar pacientul știe ce ia.

Numărul acestora este însă foarte restrins, pe când remediile secrete au luat în secolul nostru un avânt considerabil.

Grație unor ingenioase mijloace de reclamă, grație creduliității publicului — chiar și a celui cu oarecare cultură — și grație indolenței autorităților, în alte părți, șarlatanismul în medicină a putut să se desvolte în adevărata lui splendoare.

România, unde libertatea reclamei în materie de medicină nu e încă legiferată, este țara în care se introduce o cantitate colosală de remedii secrete.

„Nu cred să fie vre-o țară pe lume, unde toate produsele străine, cele mai false și nesănătoase, să fie mai mult luate”, — zice dr. Felix, fostul director general al serviciului sanitar, în unul din rapoartele sale anuale asupra salubrității publice.

Iar d. dr. C. I. Istrati arată că: „Sunt pacienți, cari încep a lua medicamentele anunțate din cap, pentru a muri când finesc cu cel de pe urmă”.

Lupta contra șarlatanismului medical și a remediilor secrete a fost dusă cu multă tenacitate în toate țările civilizate și ea continuă și astăzi cu multă ardoare și sacrificii.

În rândul luptătorilor găsim presa onestă, oameni de știință, consilii de igienă, autorități sanitare.

Rusia a interzis importul oricărui medicament, care se poate prepara în țară.

În Franța este interzisă vânzarea remediilor secrete, ca și în Austro-Ungaria, unde este interzisă și brice reclamă, de orice natură, în materie medicală și fiecare specialitate.

Medicamentoasa trebuie să aibă imprimată pe etichetă formula de compozițiune.

În Germania, cu toată lupta începută contra vânzătorilor de remedii secrete încă din secolul XVIII, totuși se tolerează încă și astăzi acest dăunător comerț și șarlatanismul medical se bucură de o libertate absolută.

La noi în România, țara tuturor libertăților, șarlatanismul medical se practică sub toate formele și de oricine.

Lupta contra șarlatanismului s'a început și la noi de mult.

Vedem acum, că și cea mai înaltă instituțiune medicală, facultatea de medicină, prin glasul reprezentantului ei, se înrolează în luptă pentru îndreptarea actualei nenorocite stări de lucruri.

La ultimul congres al „Asociației generale a medicilor”, d. dr. Botescu, vicepreședintele Asociației și fost ajutor de primar al capitalei, a prezentat un raport foarte bine documentat asupra „Exercițiului ilegal al medicinei”.

Cea mai înverșunată luptă contra șarlatanismului medical la noi, a dus-o și o duce „Societatea farmaciștilor din România”.

Prin revista Societății, prin diferite ziare, prin memorii și broșuri se arată încontinuu conținutul diferitelor preparate medicamentoase, cari cea mai mare parte nu sunt în fond decât adevărate articole de speculă, menite a îmbogăți pe fabricant.

În conformitate cu dispozițiunile legii sanitare, preparatorii de remedii secrete sunt obligați să depună, odată cu cererea de admitere și formulele de compoziție a preparatelor lor.

Aceste formule ne-au fost date, ca forme legale, de către direcțiunea sanitară.

Luând cunoștință de conținutul tuturor remediilor secrete, ce se vindeau în țară. Societatea farmaciștilor a tipărit în o broșură toate aceste formule, arătând valoarea reală a fiecărui preparat în parte.

Broșura aceasta, „Șarlatanii și Medicina”, — de care mă servesc la scrierea acestor rânduri, — s'a tipărit în 10.000 exemplare și s'a distribuit gratuit tuturor medicilor, oamenilor politici și persoanelor mai distinse din țară.

Rezultatele acestei campanii au fost din cele mai îmbucurătoare pentru noi.

Autoritatea sanitară a început să nu mai acorde noi autorizații de import pentru remedii secrete, consumul lor a scăzut în mod simțitor, iar în anul următor apariției broșurei, importul lor a scăzut cu aproape 10.000 kgr., adică la aproape jumătate din totalul importului. Am demonstrat în broșura noastră, că cea mai mare parte din specialitățile medicamentoase, nu sunt decât adevărate articole de speculă și că valoarea curativă a celor mai mare parte din ele, este nulă.

În schimb prețurile lor sunt exorbitante, în raport cu prețurile cu cari s'ar putea procura acele, așa zise medicamente, în țară.

Voi cita un singur exemplu din broșura noastră „Șarlatanii și medicina”, pentru a se vedea ce splendide afaceri bănești fac șarlatanii de meserie, în dauna sănătății publicului.

Puțini vor fi aceia, cari n'au auzit de celebrele *pilule Pink*.

Iată formula exactă a acestor pilule, comunicată nouă de direcțiunea sanitară:

Sulfat de fer 1'25
Carbonat de potasă 0'75
Oxid de mangan 0'25
Zachăr 0'50
Tragocantă pulvere 0'33

în 33 pilule oriforme, dragefiate, colorate roșu.

Prețul de vânzare a unei cutii este de lei 3'50. Valoarea reală a substanțelor medicamentoase, cari intră în compozițiunea unei cutii este 2 bani, adică doi bani!

Aceste pilule au fost oprite a se vinde și în Austro-Ungaria și la noi.

E timpul să ne emancipăm de modă. Să nu luăm de bun tot ce ne recomandă reclamele de prin ziare, când e vorba de sănătatea noastră.

Să ne adresăm medicului care știe să ne recomande o terapie rațională. Numai așa vom reuși să stărpim această plagă socială, o adevărată rușine a secolului.

Sulina, noemvrie 1911.

A. Petre.

An onoare să avizez pe mult stimații mei cumpărători, că mi-au sosit un mare asortiment de stofe noue

engleze și indigene
: de toamnă și iarnă :

și fi rog cu insitență să le cerce

Cu deosebită
stimă :

HIRSH ANTAL

atelier de croitorie modernă.

: A R A D, Piața Andrassy Nr. 18. :

Mangrismul „Tribunii“

Gheorghe Turicu

Preotul Gheorghe Turicu din Otlaca a fost pe vremuri un bun naționalist. Pe atunci toți românii buni îl cinsteau și îl iubeau. Cu drept cuvânt. Cunoaștem și recunoaștem toate acestea. Mare naționalist se făcea că este și vicarul de azi Vasile Mangra.

Vremurile însă se schimbă. Și cu vremea s'a schimbat și călugărul Vasile Mangra și din naționalist înflăcărat, ce părea că este, s'a jăcut cel mai urgent trădător al neamului său.

Și preotul Gheorghe Turicu din Otlaca în repetite rânduri și în auzul multor români a declarat pe față, că dânsul nu mai ține la partidul național român, ci aprobă politica lui Mangra.

Noi am constatat acest lucru, ceea ce nu desminte nici preotul Gheorghe Turicu, nici „Tribuna“. Ci „Tribuna“ afirmă, că această constatare a noastră (căci altă insultă nu i-s'a adus numelui preot) este „un titlu de glorie“ pentru preotul Gheorghe Turicu.

Noi știm prea bine, că „Tribuna“ cea intransigentă la aparență adună în jurul său pe mangriști.

Iată acum „Tribuna“ în numărul său de azi (259) declară în sfârșit în fața lumii că a fi mangrist e titlu de glorie.

Trebue oare o dovadă mai clasică despre adevărul afirmațiunii noastre, că „Tribuna“ a părăsit partidul național român și susține politica lui Mangra?

Maghiarii și criza în conducerea armatei

La Viena și în Germania a fost remarcat tonul agresiv al ziarelor maghiare în discutarea retragerii generalului Franz Conrad von Hötzendorf. Presa dela Budapesta a fost, firește, fâțis, pe partea ministrului de externe și nu și-a ascuns satisfacția sa pentru îndepărtarea șefului de stat major care a zădărnicit atentatul pregătit de mult, cu scop de a distruge unitatea armatei.

Dupăce corifeii imperialismului maghiar au isbutit a-și câștiga de colaboratori chiar și pe cei care aveau în mână destinele armatei, pe miniștrii de război Pitreich și Schönaich, munca lor de subminare promitea succes desăvârșit. Când cele mai frumoase așteptări păreau îndreptățite, când bucuria reușitei le suridea înainte, atunci au poticnit peste pedica neprevăzută ce se ridica ca o stâncă pe poteca tainică a aspirațiilor lor clandestine: moștenitorul tronului și-a asigurat alătura de Majestatea Sa rolul decisiv în conducerea armatei și luând lângă sine pe cel mai pătrunzător dintre mulți ofițeri distinși, pe generalul de divizie Franz Konrad von Hötzendorf, eroul manevrelor din Tirol în 1905, și-a pus ca principiu închegarea întregii puteri-armate a monarhiei, creșterea și dezvoltarea trupelor în același spirit modern, cu aceleași convingeri despre însemnătatea rolului ce îi revine fiecăruia în organismul colosal în vederea idealului comun. Natural că au fost amuțite toate pretenziunile cari erau în

contrazicere cu scopul suprem: potențarea forței ce reprezintă armata.

Acum, că șeful statului major a trebuit să cedeze înaintea considerațiilor „de ordin mai înalt“ ale diplomației, iată-i că se ivesc cățelușii și își dau tot veninul ce au înghițit în sine de frica celui ce odată va purta coroana. De bucurie, ei nu observă că trag peste țântă, cum se zice.

Presă europeană a reprodus fără comentariu ieșirile ziarelor maghiare, invectivele adresate împotriva generalului Conrad ori direct clironomului, și felul greșos cum s'a luat, vezi Doamne, apărarea monarhului contra unei pretense „camarile“.

Chiar și Fr. Kossuth a ținut să grăiască, prin organul său „Budapest“, pentru a propovădui lumina: „Șeful statului major n'are nici o răspundere; dânsul e o persoană militară de rang mai înalt, și e plătit din bugetul comun pentru a asculta de monarh și de superiori și pentru a împlini cutare funcțiuni cu privire la armată. Trebuie să ne întrebăm, ce avea a face acest soldat cu simptomele politice externe, pe care el voia a le urmări neîntrerupt cu atențiune intensivă? Simptomele acestor le privește în prima linie domnitorul, în linia a doua ministrul de externe și cei doi premieri... Din aceste întâmplări se vede mai bine decât până aci că iarăși începe să se formeze o camarilă în jurul persoanei monarhului. Suntem îngrijiți, ce va urma în monarhie dacă soldați care n'au dovedit încă pe câmpul de luptă cum își pricep meseria proprie, se amestecă în treburile ce pot aduce conflicte sângeroase periculoase“.

Ei, constatările acestea n'au produs mirare, ci numai ilaritate.

Cine minte?

De un an de zile se acuză în „Tribuna“ când unul când altul dintre fruntașii neamului cu păcatul uricios „că minte“. Să nu mai credem așadar celor ce se luptă și se expun pentru neamul lor, pentru că după „Tribuna“ toți mint, numai ea și cei grupați în jurul ei spun adevărul. Cum respectă „Tribuna“ adevărul se poate constata și din următoarele:

În numărul de joi 7 dec. n. face „Tribuna“ constatarea: că subscrierul nici când n'a aparținut partidului național și că la toate alegerile de deputați a votat cu candidatul guvernamental.

Conform celor mai elementare reguli de bună cuviință, am adresat în aceeași zi domnului șef-redactor al „Tribunei“ o epistolă confidentă în care am declarat de neadevărată constatarea făcută despre mine, crezând, că va afla modalitatea cuviincioasă de a rectifica greșala, se poate pe baza unei informații necontrolate va fi ajuns în organ, precum nu demult s'a publicat tot în „Tribuna“ și un cuvânt de deschidere rostite de mine la adunarea generală din Pecica înainte cu vre-o câțiva ani, ca articol de actualitate sub numele unui colaborator al „Tribunei“.

Dupăce văd că „Tribuna“ nu retractează cele susținute pe nedrept față de mine, din potrivă mă ironizează în numărul mai recent dând publicare falsă epistolei mele confidente și provocându-mă să mă spăl eu de murdăria cu care m'au atins, să desmintească, că dară de câte ori am votat eu cu candidatul guvernului; mă simt silit a recurge la bunăvoința „Românului“, a cărui reprezentanți încă au fost atinși de murdăria ce o stropește ca un hipopotam, acest organ, în toți ceie nu se supun orbiș direcției reprezentate de tribuniști, și pentru a arăta cât de bazate sunt constatările „Tribunei“, fac următoarele declarații, despre a căror exactitate se poate convinge ori-cine, din

acte publice, ba chiar și din unele constatări de mai nainte a-le „Tribunei“.

De 30 de ani servesc la școala română. De 25 ani sunt învățător și director școlar în Arad. În tot timpul acesta numai la o singură alegere de deputat am votat cu guvernul și atunci numai capacitat și amăgit de aderenții și protejații „Tribunei“.

Așa dar constatarea „Tribunei“ că eu la toate alegerile de deputat am votat cu candidații guvernului este nu o neexactitate ci un neadevăr, sau după terminologia lor: „o minciună“.

Adevăr este că nu fac parte din aceia cari își bat peptul și se laudă zi de zi cu apartinerea la partidul național, cu toate că faptele îi dau de gol, că sunt cei mai încarnați dușmani a tot ce-i bun și cinstit în viața noastră românească precum este și faptul comis acum față de mine.

În cursul serviciului meu de 30 de ani am tăcut și am făcut tot ce am putut pentru binele public, în șirul celor mai aleși luptători ai neamului, advocați, candidați de advocați, învățători, dar mai ales între meseriașii români răspândiți chiar și prin Germania, Franța, America, ridicăți din clasa cea mai săracă a poporului — precum și între cărturarii țărani din Lugoj și Arad mă pot mândrii cu mulți elevi de ai mei.

Activitatea mea a fost an de an apreciată de superiorii mei, ba une-ori e drept că foarte rar chiar și de Tribuna. Ținuta și munca mea desinteresată a fost apreciată apoi și de colegii învățători din dieceză, cari întotdeauna m'au onorat cu roluri conducătoare, iar acum aproape de 10 ani m'au susțin în fruntea Reuniunii ca prezident. În această calitate am secerat în anul din urmă chiar și recunoștința Tribunei, care în raportul său despre ultima noastră adunare generală zice: „Două zile de elevație sufletească nu numai pentru învățători, ci și pentru noi, cari am avut fericita ocazie să ne întărim bunele credințe ce aveam în puterea sufletească a învățătorimei. Ne-am convins încă odată că aceasta tagmă a noastră, care a primit una din cele mai mari răspunderi pentru viitorul neamului, depune conștiințioase și prea stăruitoare silinți în favoarea învățământului nostru popular și că reușește, în ciuda enormelor anevoinți ce întretae în zilele noastre calea spre progres a școalelor populare, să salveze misiunea lor națională. Soldați destoinici și credincioși ai unui mai mare ideal, ei înfruntă cu conștiință înaltă greul datoriei și ori cât de des e mărăcinișul ce a năpădit ogorul școlar, ei știu să găsească un loc ferit nobilei plantații a culturii românești.“

„Ne place să credem că spiritul care a călăuzit manifestațiile din aceste două zile, va povățui și în viitor toți pașii învățătorimii noastre, până la deplina izbândă a idealului cărui sunt meniți și care ne este cel mai scump noaună tuturor“.

Tot cu aceasta ocaziune Preacuviosul părinte protosincol Roman R. Ciorogariu constată: „Că învățătorii adunați aici fac cinste neamului.“ — „În aceasta adunare vede o nouă scântee a vieții noastre naționale.“

Ei bine, dlor! Cum se poate că acei soldați destoinici ai marelui ideal național, cari fac cinste neamului, în adunarea cărora vedeți o nouă scântee a vieții noastre naționale: să nu aparțină partidului nostru național?

Ziceți că vă place a crede că spiritul care a călăuzit manifestațiile, va povățui și în viitor toți pașii învățătorimii noastre, până la deplină izbândă a idealului cărui sunt meniți și care vă este cel mai scump și d-voastră.

Dar acel spirit este susținut și nutrit în parte și de mine, dlor, care de aproape două decenii stau în fruntea reuniunii ca secretar și prezident și dacă ar fi adevărată constatarea d-voastră mai nouă, sigur s'ar vedea urmele și în corpul învățătoresc despre care va-ți pronunțat înainte cu două luni atât de magulitor,

Ei bine, ori ați susținut atunci, ori susțineți acum un neadevăr.

Dar fie cum vă place, adevărul însă tot adevăr rămâne, ori-cum li-ți întortochia, că dascălii

Am onoarea a aduce la cunoștința P. T. public, din loc și jur, că am deschis în Arad strada Deák-Ferenc Nr. 8 **Croitorie de haine civile și uniforme după cerințele de azi.** Pregătesc după măsură, comande de tot felul ca salon, sport, militare și uniforme de sărbătoare ungurești, după moda cea mai nouă, execuția cea mai elegantă, prețuri convenabile. În urma cunoștinții speciale, după o prăcă de 15 ani sunt în poziția să satisfac pe deplin cele mai delicate dorințe sub orice formă. Depozit permanent de stoffe, stând în legătură cu cele mai renumite fabrici din țară și străinătate. Comandele din loc și jur le efectuează în cel mai scurt timp și la dorință mă prezint în persoană atât în loc cât și în provincă. — Cer sprijinul Onor. P. T. public din loc și jur și rămân

Cu deosebită stimă:

GIANOTTI NÁNDOR

Croitor civil și de uniforme.

ARAD, Str. Deák-Ferencz 8.

fac cinste și cele mai bune servicii neamului chiar și sub conducerea aceluia pe care vă place a-l îmbrăca în haina d-voastră.

Și apoi dacă am și votat odată cu candidat străin de neamul meu, — cecece au făcut-o și stăpânii d-voastră — nu veți putea nega că am luat parte activă la toate acțiunile românești din loc și jur, pentru că m'au văzut și alții, cutrierând satele cu unii din iubiiții noștri deputați și ținând chiar și cuvântări în interesul cauzei, și în contra lor nici n'am lucrat cum o faceți d-voastră și nici n'am votat cu iubitul d-voastră prieten cu care binevoiiți a mă compara.

Și apoi să o știți că din partidul național nici scos nici abzis nu am fost și nu sunt!

Așadar, dacă nu în totdeauna am votat cu candidații guvernului, dacă nicicând dela acțiunile românești n'am lipsit, contra deputaților naționali n'am pășit și n'am votat, din partidul național n'am abzis, iar scos n'am fost: cum stăm cu minciuna?

Iosif Moldovan.

În legătură cu cele publicate aci so-măm pe domnii dela „Tribuna“ să răspundă la următoarea întrebare:

Adevărat este ori ba, că d. dr. Nicolae Oncu și cu toți ortacii săi dela „Tribuna“ și cu toți funcționarii săi dela „Victoria“ la alegerea de deputat penultimă din Arad a votat pentru candidatul guvernamental? Da ori ba?

Adevărat este ori ba, că d. Aurel Petrovici, pe care tribuniștii l-au ales și acum membru în congres, a fost întreaga sa vieată guvernamentalul cel mai patentat? Da ori ba?

Războiul italo-turc

După știrile sosite din Constantinopol Poarta abia acum va răspunde notei rusești în chestia Dardanelor. Se susține, că răspunsul va fi negativ.

De pe teatrul de război au sosit puține știri. După raportul lui Neched pașa turcii au trebuit să se retragă în fața forțelor covârșitoare, dar, spune dânsul, retragerea turcilor s'a făcut în cea mai mare ordine.

Presa turcă și cererile Rusiei.

Constantinopol. — Chestia Dardanelor și chestia persană preocupă cercurile politice și presa turcească.

Ziarul „Le Jeune Turc“ spune, că pe când Rusia dorește să întreprindă negocieri cu Poarta pentru regularea chestiei persane în același timp cu regularea chestiei Dardanelor, Anglia, la rândul ei, ar fi dispusă să acorde Turciei o zonă în Persia până la lacul Urmia.

Un alt ziar vorbind de chestia Dardanelor declară, că nici un cabinet otoman nu poate să înjosească imperiul până la rangul unei provincii sub protectoratul rusesc deschizând strâmtoarele flo-tei rusești.

Ziarul adaugă, că în această chestiune cabinetul trebuie să lucreze după cererea opiniei publice otomane și interesele vitale ale imperiului.

Pierre Lotti asupra luptelor din Tripolis.

Paris. — „Italia ilustrată“ întreprinzând o anchetă pentru a afla părerile celebrităților asupra glorioaselor victorii raportate de italieni s'a adresat și lui Pierre Lotti. Acesta a răspuns, că vede gloria numai de partea turcilor și arabilor.

Triumful italienilor la Ain-Zara.

Tripolis. — În zorile zilei de 4 decembrie vasele de război italiene au început bombardarea caimpamentelor adversarului ascunse în desigurile oazelor, în direcțiunea către Ain-Zara, în două zone, peste Fornaci și, mai la răsărit, peste Tagiura. Un balon de observare a făcut posibil vapoarelor a-și regula tirul. La 7 dimineața a încetat canonada.

Atunci trupele designate erau în marș, în trei coloane: la dreapta, brigada generalului Giardina, cu câte două batalioane din regimentele 6 și 40 de infanterie, două escadroane de cavalerie, patru baterii de artilerie montană, două companii de pioniri, un detașament de telegrașiști și serviciile necesare pentru munițiune și sanitare. Alături, spre ost, brigada gen, Lequio: 2 batal. de grenadier, 3 bat. de bersaglieri (11), un bat. de alpini. Cele două brigade aveau să opereze împreună, la aripa dreaptă, rău expusă, comandate de generalul Pecori-Giraldi.

Se prevedea că turcii vor încerca de amândouă părțile atacuri în flanc; de aceea a fost atât de puternic compusă aripa dreaptă, ca să poată respinge ori ce atac și în același timp să și înainteze spre Ain-zara. La aripa stângă a fost comandată o a patra coloană, (din batal. a rgt. 52 de infanterie), cu misiunea ca, pornind dela fortul Messoî să înainteze spre Fornaci și să atace din spate întăriturile dușmanului.

În mijloc, brigada generalului Luigi Rainaldi (câte două bat. a rgt. 82 și 84, o baterie de munte). înaintează ținând contact cu divizia dela dreapta.

Numărul combatanților e de circa 15 mii, 20 mii cu rezervele.

Avansarea.

Coloanele dela dreapta pleacă întâi, dela Bu-Meliana. Timpul e rău, ploaie din greu, cerul e plumburiu, lumina e crepusculară. Artileria italiană e în plină activitate din pozițiunile întărite; sunt tunuri de 149 și obuziere de 210 mm. Turcii răspund și ei cu tunurile lor.

După ora 8, contactul cu adversarul e prins, dar sunt numai ciocniri mai mici. Cavaleria înaintează, se apropie până la 1½ km. de Ain-Zara și aduce știri. La dreapta și la stânga se arată grupuri; brigada gen. Giardina e reținută în avansare până le înfrânge; aripa stângă e angajată la luptă grea, învinge, dar nu mai înaintează spre Ain-Zara, ci rămâne aproape de Fornaci, pentru a împiedeca al doilea atac împotriva coloanei Rainaldi în flanc ori chiar în spate.

Turcii se folosesc de acest timp pentru a se retrage în întăriturile lor principale, la nord dela Ain-Zara. Dar nu rezistă lung timp aci. De trei părți cele trei coloane îi iau în foc, la 3 și la ora 4 d. a. Ain-Zara e a italienilor, asediată de brigadele Giardina, Lequio și Rainaldi cu generalul de divizie Pecori-Giraldi. Turcii și arabii au fugit spre deșert, „nu în retragere, ci în alergare“, cum spune raportul generalului comandant. Ei au lăsat 8 tunuri, multe arme, munițiuni și efecte, dar și-au luat cu sine răniții și dintre morți câți au putut apuca în grabă. Caravana lungă de cămile dispăre, cu pas grăbit, la marginea orizontului vast.

A apărut

„LA MASA CALICULUI“

Schițe și nuvele

de

Caton Theodorian.

Se găsește la toate librăriile din Ardeal pe preț de 1 cor. 50 fil., sau la autor, București, str. G. D. Pallade 49, în schimbul costului plus 10 fil. porto.

Cronica feminină

Cum poți avea gât frumos.

Cine nu știe, cât nu adaugă la frumusețea unei femei un gât frumos?

Poetii, acești copii fantastici, cărora li-se pot contesta toate competențele afară de una singură, aceia de experți ai frumuseții feminine, pot fi mărturie sigură în această privință. Luați o operă de a lor, un roman, o nuvelă, un volum de poezii, unde se vorbește de frumusețe și pretutindeni veți întâlni celebrat alături cu celelalte grații, alături cu părul blond ca aurul, sau negru ca pana corbului, cu ochiul albastru ca zarea ceriului, sau negru ca infernul etc. și gâtul de marmoră cu atracțiile lui.

Întrebarea e numai, cum putem avea un gât frumos?

Pentru a fi frumos gâtul nu trebuie să fie nici prea lung, nici prea scurt, nici gros nici subțire, trebuie să fie bine proporționat, dezvoltat deopotrivă, pielea moale și albă.

Prin ce mijloc îl putem face astfel?

E natural, că dacă nu are lungimea convenită, nu-l putem face mai lung. Dar putem remedia prin atitudinea corpului și prin modul cum aranjăm corsajul.

O femeie, care-și ține capul sus își lungeste gâtul.

De asemenea, dacă gâtul e scurt, să nu ne ferim de a deschide cât de mult gulerul hainei și aceasta în formă pătrată. La un gât lung, se impune ca bluza să aibe un guler înalt. La un gât prea lung, decoltagiul nu convine, dacă totuși nu se poate evita atunci e necesar o salbă sau o panglică. Un gât prea gras sau preaslab, se înfrumusețează prin masajii.

Se întâmplă, că gâtul este pleostit în față, iar la dreapta și la stânga, ca și la spate să fie bine dezvoltat. Atunci cu trei degete a mâinii muiate în untdelemn frecați o parte — cea dela dreapta de pildă — apoi cea din partea stângă și pe urmă printr'o mișcare circulară, mergeți de jur-împrejurul gâtului, astfel veți sili sângele să circule deopotrivă în toate părțile și veți da putință părților atrofiate, de a se desvolta.

Pentru a slăbi, se poate întrebuința soluțiunea următoare, care are avantajul de a alunga grăsimea pe spate:

Apă de anis 10 gr.

Hiposulfat de sodă 20 „

Jodură de potasiu 60 „

Tinctură de iod 30 de picături.

Nu purtați gulere de culoare închisă, sau căptușiți-le pe dinlăuntru cu stofă albă căci ele lasă o urmă colorată foarte disgrațioasă.

Femeia, care dorește să aibe un gât frumos trebuie să se lipsească de pernă. Bărba se lipește de gât, mușchii se contractă și diformează și dau naștere la sbâr-cituri. Cea mai bună atitudine este de a fi culcat pe spate așa ca să nu fie jenat nici un mușchiu.

Ocazune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță la ost ploii și frig.

Prognostic telegrafic: frig, pe alocurea ploii. Temperatura la amiază a fost 3.2 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11.84
" maiu	11.73
Secară pe aprilie	10.38
" maiu	8.41
Cucuruz pe maiu	8.40
Cucuruz pe Iulie	8.40
Ovăz pe aprilie	9.79

O scurtă declarație. Organul independent al comanditarilor d. N. Oncu, Ciorgariu, Bocu și Schiopul zi de zi publică adevărate torente de minciuni, pervertiri și întortochieri. Astfel și în interminabilul și sarbedul primarticol de ieri sub titlul latinesc „*Homo novus*“, în pretinsul răspuns, ce crede a-l da judiciosului articol al d-lui dr. Aurel Vlad, pe 8 coloane, pe care le umple cu un puvoi de cuvinte întortochiate și în multe părți absolut fără nici un înțeles, grămădește din nou o sumedenie de minciuni. Vom reveni și vom releva toate minciunile acestea, dar le cerem puținică răbdare d-lor tribunști, căci de am răspunde zilnic la toate minciunile lor, ar trebui să scoatem „Românul“ tot pe câte 3.2 de pagini.

Academia științelor morale din Paris. Citim în „Timpul“ din Iași: D. A. D. Xenopol va pleca în cursul vacanței de Crăciun la Paris pentru a ține o comunicare la Academia științelor morale și politice, secțiunea marelui institut al Franței, al cărui corespondent este d-sa — asupra „Postulatului psihologic“, în care va căuta să pună bazele ultime — axioma fundamentală — pe care se razimă psihologia, sociologia și istoria. D. Xenopol a trimis comunicarea sa filozofilor din acea Academie d-lor Boutroux, Bergson, Liard și Espinas, cari vor provoca o discuție a ideilor învățatului român.

Vernesiciadă. O scenă tragi-comică, dar autentică a avut loc zilele trecute pe un bulevard al Bucureștilor.

D. Al. St. Vernescu, trecea pe trotuar adâncit în dulcea reverie a escrocheriilor săvârșite la Arad.

Pletele sale de poiet visător și nevinovat începură deodată a se agita voind par'că să se facă „măciucă“. Căzuse față în față cu o veche cunoștință. — Era d. dr. Al. Vaida. — Neputând să se strecoare neobservat, s'a angajat într'o lungă și chinuitoare fâstăceală de mironosiță decadentă, fâstăceală de mișcări și gingăvire.

— A! dta erai d-le Vernescu?... Fii liniștit... O canalie mai mult ori mai puțin nu hotărăște.

Documente omenesti. Sub titlul acesta „Tribuna“ publică două scrisori, în cari autorii lor se plâng, că li-s'au ciuntit corespondențele despre concertele date de distinsul cântăreț Ionel Rădulescu.

Spre evitarea oricărei neînțelegeri finem să constatăm, că și șmecheria asta ni-a făcut-o spionul „Tribunei“ în redacția noastră, care era Alex. Șt. Vernescu.

Noi nu știricim, cine-i este d-lui I. Rădulescu prieten ori dușman, ci am văzut într'ânsul totdeauna numai pe artistul distins, care a avut tot sprijinul nostru. Doar tocmai directorul nostru d. V. Goldiș a intervenit la d. dr. Teodor Mihali pentru câștigarea concesiunii dela ministrul de interne, ca d. I. Rădulescu să poată da concerte prin orașele noastre neconturbat de poliție.

„Tribuna“ deci iarăși minte, când afirmă, că noi am fi voit să-l tocăm în cap pe d. I. Rădulescu, pentru că ar fi prieten cu oarecare redactoraș dela „Tribuna“.

Octogenar pe scenă. Bernhard Baumeister cel mai bătrân între actorii teatrului imperial din Viena, de câțiva ani retras dela scenă, până luni seara, când a surprins pe toți admiratorii săi vechi în rolul lui Grutz din „Erde“ de Karl Schönherr. Moșneag de 84 ani, Baumeister a avut deosebită vervă în acest rol, care era între creațiunile cele mai splendide ale regretatului Kainz.

La „Collège de France“, această neîntrecută școală, profesorul Bergson, considerat cel mai mare între filozofii contemporani, va vorbi despre „Idea evoluțiunii“. Croiset, astăzi împreună cu fratele său dela Sorbonă, cel dintâi între filologii clasici, va analiza opera lui Euripide. Bédier, elevul iubit al lui Gaston Paris și fala romaniștilor, va avea ca temă „Les chansons de geste et les Romans de la Table ronde“. Paul Levoy-Beaulieu, economistul celebru, va face critica sistemelor de impozite și a doctrinelor socialiste.

Necrolog. Ni-se anunță moartea d-nei Rachila Pop n. Hodoș întâmplată miercuri în 29 noembrie n. 1911 în vârstă de 69 ani. Inmormântarea a avut loc ieri, vineri, în cimitirul gr. cat. din Hădărău. Odihnească în pace.

Concertul soc. „Carmen“. Mercuri 30 noembrie are loc în sala Ateneului român din București după cererea generală, al doilea concert dat de societatea „Carmen“ cu concursul orchestrei ministerului de instrucțiune publică, al d-nei El. Locusteanu și al d-lor I. Băjenaru, I. Manolescu și I. T. Căpriță.

Arestarea unui spion german la Portsmouth. Din Berlin vine știrea, că germanul Grosze care a fost arestat la Portsmouth ca spion nu este ofițer ci căpitan de marină comercială cunoscut ca escroc.

Serata ligei românilor din Paris. Joi seara a avut loc în sala Voltaire din Paris o frumoasă serată românească, la care au participat și mulți francezi. După cuvântul de deschidere al prezidentului ligei a urmat conferința d-lui Staicu „Sârbi și români“ în limba franceză. A urmat și o parte artistică, la care au luat parte: poetul francez Degonzac, poetul Macedonski, precum și d. Petruț, care foarte bine a executat din voce câteva bucăți, precum și violinistul mult talentat Olmazu.

Românii și grecii în Epir. Ultimele două numere din Correspondence de l'Agence d'Athènes continuă a se ocupa de „propaganda românească în Epir“.

În niște scrisori, pe cari foaia pretinde a le primi din Ianina, Arghirocastru și alte orașe epirote, se semnaleză „invazia agenților propagandei românești în Epir“, agenți escortați des de jandarmii turci. Ei (agenții) risipeșc fâgădueli pretutindeni și dau chiar bani spre a atrage elevi în

școlile române, iar când aceste mijloace nu-s suficiente, recurg la amenințări“.

Musafir criminal. Mercuri seara s'a întâmplat în Feldioara o crimă îngrozitoare. Un individ Neculae Petrescu, sosit în Feldioara nu se știe de unde, a fost angajat ca servitor la casariul comunal din Feldioara pe timp de trei luni. Marți dimineața dânsul a plecat dela stăpân fără să spuie unde merge. El însă s'a dus acasă la pantofarul Ioan Preșmerean și a locuit acolo marți și mercuri. Mercuri seara Petrescu s'a dus la cărciuma din sat după ce își cumpărase un briciag, și s'a pus pe beutură. Cătră 2 ore noaptea dânsul s'a reîntors la locuința pantofarului Preșmereanu, pe care găsin-du-l adormit, la injunghiat cu opt împunsături de briciag, așa încât acela și-a pierdut conștiința. După aceea s'a dus la soția lui Preșmereanu cu numele Maria și a injunghiat-o cu trei împunsături de briceag. Pe la orele 3 noaptea Dr. Mátyás chemat de vecini în grabă, a legat ranele soției, care este foarte grav rănită, dar lui Preșmereanu nu i-a mai putut ajuta, căci se afla în agonie și către 4 ore a și încetat din viață.

Servitorul N. Petrescu a dispărut fără urmă și jandarmii s'au pus pe urma lui să-l caute.

Cauza acestei crime îngrozitoare se pare a fi fost că Petrescu avea cunoștință, că Preșmerean are bani și a voit să-l jefuească.

P. S. Sa. mitropolitul Victor s-a întors marți seara acasă la Blaj deplin sănătos. Membrii capitolului și câțiva preoți din gremiu au așteptat pe I. P. Sa la intrarea în reședință exprimându-și deosebită bucurie pentru reîntoarcerea-i cu pace.

Turecul te bate, turecul te judecă! La timpul său am fost publicat în foaia noastră, scrie „Foaia Pop.“ din Sibiu, că în Feneșul săsesc doi feciori de ungur au omorât mișelește și fără nici o vină pe tinărul Vasile Căian. Ni-se scrie acum: În 17 noembrie n. a fost judecata ucigașilor înaintea curții cu jurați din Cluj. De față la acest proces a fost o mulțime de români și unguri din Feneșul-săsesc, chiar și preoții și învățătorii satului. Atât martorii cât și făptuitorii au spus drept, că anume Vasile Căian a fost lovit în cap și i-au implantat în inimă un cuțit fără de nici o vină. Și minunea minunilor, pe când ucigașii să așteptau cel puțin la 4—5 ani temniță, pe neașteptate li-se dictează următoarea pedeapsă: Nagy János care la culcat pe Căian la pământ a fost judecat la 2 luni închisoare și 10 cor., pedeapsă în bani, iar Székely András cel care a implantat cuțitul în inimă a fost judecat la 1 an și 6 luni temniță. Lui Nagy i-se socotește deja pedeapsă care a făcut-o (preventivă), iar Székely mai are 1 an și 4 luni. Tot cu Nagy a plecat acasă și Székely pe vacanță de 13 zile, unde au făcut un ospăț cu muzică, de bucurie că cât ajunge o viață de român.

Românii au fost tare năcăjiți de aceasta judecată, cu atât mai vărtos că de altădată când vr'un român făcea acest lucru, căpăta dela 5—8 ani închisoare. Apela nu s'a putut, deoarece procurorul s'a mulțumit cu sentința, ba înainte de judecare a cerut pedeapsă ușoară pentru că sunt copii tineri (20—22 ani) și nepedeșiți, deși chiar și în vara trecută au fost amândoi pedepșiți cu închisoare (procurorul deși a știut-o aceasta, s'a făcut că nu știe). — Un abonat.

Un nou Mozart a fost descoperit la Rennes, în persoana unui copil-minune, Renè Guillou, în vârstă de 7 ani și 2 luni. Micul Guillou compune și execută la pian simfonii și arii de toată frumusețea și acompaniază la perfecție orice instrument sau glas. În primii ani ai vieții lui, părea inclinat spre pictură. Măzgălea toți pereții și toate mobilele din casă. Într'o zi, însă, ascultând, la o înmormântare, marșul funebru a lui Chopin, viața lui luă o îndrumare cu totul alta.

Intorcându-se acasă, execută la pian, notă cu notă, bucata muzicală abia auzită, — spre marea mirare a cunoscătorilor.

Renè Guillou este, ce-i drept, fiul unui simplu împiegat poștal; dar în familia lui au existat mai mulți virtuosi pianști și violiniști.

Așa că se cam explică...

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
.: cele mai favorabile .:

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, că după o practică îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-săsesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efeptuiesc ghetele cele mai practice pentru *picioare suferinde*, și lucruri de *fason*, pentru cari garantez, că le execut conștiințios și grabnic, după cerință. Comandele le trimit urgent, deslușiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: *Ioan Tincu*, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. *Sászsebes*, str. Grecilor Nr. 9.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x (Rostul medicamentelor în contra vâne de aur emoroide) este să sisteze cauza consti-pațiunei, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „*Apa amară naturală Franz Iosef*“ (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în farmacii.

x Cadou de crăciun pe 1911 trimite anul acesta ca și în ceilalți ani renumita casă de export *A. Hirschberg Viena II. str. Rembrant 19*, garnituri plăcute de argint american, costând din 42 bucăți și adevă: cuțite, linguri, furculițe, feșnice etc., pe lângă prețuri aproape de răs de cor. 1440. Acei cari voies să le facă la ai săi o surprindere plăcută de seara crăciunului, îi facem atenți asupra iseratului de astăzi.

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului **Gheorghe Maroo** (Viena).

La turnirul din Karlsbad au fost puse premii și pentru cele mai frumos jucate partide. Juriul le-a distribuit astfel:

Câte 100 coroane lui *Teichmann* (pentru partia contra *Schlechter*); *Schlechter* (contra *Leonhardt*); *Speilmann* (contra *Rubinstein*); *Duras* (contra *Cohn*); *Burn* (contra *Tartakower*); *Cohn* (contra *Burn*).

Câte 50 coroane: *Chajes* (contra *Perlis*); *Dus-Chotimivski* (contra *Salwe*); *Chajes* (contra *Tartakower*); *Niemzowitz* (contra *Löwenfich*); *Jaffé* (contra *Spielmann*); *Rabbinowitz* (contra *Leonhardt*).

Partia XVII (Spaniolă).

S'a jucat la Karlsbad, 24 August n. 1911, între *Duras* și *Cohn* și una este dintre cele ce au fost găsite demne de premiul frumuseții (100 coroane). Se va vedea că cu drept.

Duras.	Cohn
1. e2—e4	e7—e5
2. Cg1—f3	Cb8—c6
3. Ff1—b5	a7—a6
4. Fb5—a4	Cg8—f6
5. d2—d3	d7—d6
6. e2—c4	g7—g6
7. d3—d4	e5×d4
8. Cf3×d4	Fc8—d7
9. Cd4×c6	b7×c6
10. O—O	Ff8—g7
11. c4—c5	O—O

Până aci partida e identică cu cea a lui *Duras* contra *Leonhardt*.

12. Cb1—c3	Dd8—e7
13. c5×d6	c7×d6
14. f2—f3	d6—d5
15. Tf1—e1	d5—d4!

Idea e frumoasă. Alb nu poate atinge pionul, pentru Cf6—g4.

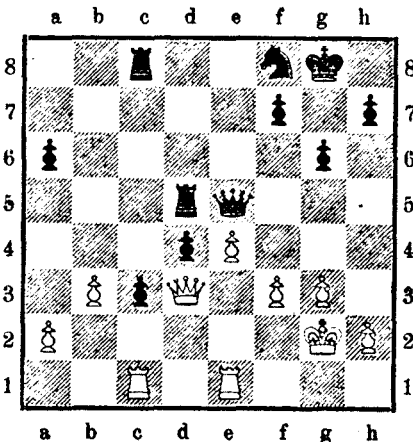
16. Cc3—e2	c6—c5
17. Ce2—f4	

Amenință e4—e5 cu Cf4—d5.

17.	Fd7—e6
18. b2—b3	Tf8—d8
19. Cf4—d3	Fe6—d7
20. Fa4×d7	Cf6×d7
21. Fc1—a3	Ta8—c8
22. Ta1—c1	Fg7—f8
23. Dd1—d2	De7—h4
24. g2—g3	Dh4—h5
25. Rg1—g2	c5—c4
26. Cd3—f4	Dh5—c5
27. Fa3×f8	c4—c3
28. Dd2—d3	Cd7×f8
29. Cf4—d5	Td8×d5

Amenința f3—f4; totuș jertfa e timpurie. Preferabil era f7—f5 și abea după Te1—d1 urma Td8×d5.

Configurația a devenit:

30. e4×d5	De5×d5
31. Te1—d1	Cf8—e6
32. Dd3×a6	Tc8—a8
33. Da6—e2	d4—d3

Alb crede că poate iniția o combinațiune de mat.

34. Td1×d3	Dd5—g5!
35. Dc2—e3	Ta8×a2+
36. Rg2—g1	Dg5—h5
37. h2—h4	Dh5—f5

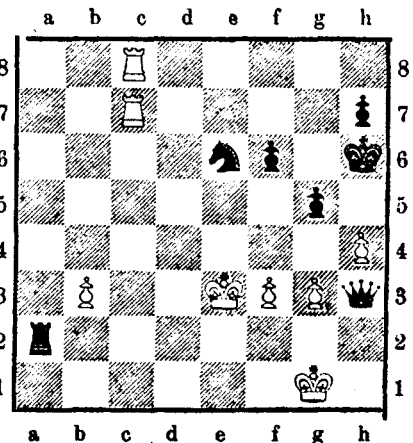
Intreg pasagiul acesta e foarte fin. Cohn aștepta acum 38. g3—g4 pentru a riposta cu Df5—f4.

38. Td3×c3!	Df5—h3
-------------	--------

Cine ar crede că după 10 trăsături regina sucombă pe acest câmp!

39. Tc3—c8+	Rg8—g7
40. Dc3—e5+	f7—f6
41. Tc8—c7+	Rg7—h6
42. Dc5—e3+	g6—g5

Iată situația:

43. h4×g5	Ce6×g5
-----------	--------

Urmările nu justifică apărarea aceasta. Mai bine e

43.	f6×g5
44. Dc3×e6+	Dh3×e6
45. Tc7—d6	De6×c6
46. Tc8×c6+	Rh6—g7
47. g3—g4! etc.	
44. Tc7×h7+	Rh6×h7
45. Dc3—e7+	Rh7—g6
46. Tc8—g8+	

Negru renunță, căci după

urmează 47. Tg8×g5 și regina neagră e cucerită.

Deslegarea problemei 17.

In „*Românul*“, nr. 161. Problema e de A. W. Danie și se desleagă la a treia mișcare.

Alb (10): Dc8. Cf3. Rb6. c4. Cg4. b3. Fc3. e3. Fd1. Te1.

Negru (10): Cg8. b7. e7. c6. F36. c5. Rc4. Cd3. Tc2. Fc1.

1. Fc3—d2 (amenință 2. Dc8—e6+)

a) 1. . . . Fg6—f7)	2. Dc8—f5+Re×f5.	3. c3—e4.
Fg6—f5)		
b. 1. . . . Tc2×d2.	2. Cf8—e6	Re4—f5
	Cd3×e1	Ce6×c6
	Td2×d1	Ce6—g5
c. 1. . . . Fc1×d2	2. Dc8—e6+	Cd3—e5
	Cd3—e1	Cg4—f2
d. 1. . . . e7—e5	2. Te1—f1!	altcum
		Cg4—f2
e. 1. . . . Fc1—b2	2. Dc8—e6×	Fb2—e5
		De6×g6
f. 1. . . . Cd3×e1	2. Cg4—f2+	Re4—e5
		Dc8—e6
g. 1. . . . altcum	2. Dc8—e6	oricum
		Cg4—f2.

Problema 18. soluțiunea s'a publicat în numărul 249.

Deslegarea problemei 19 (Ad. Norlin).

Alb (7): Rh8. Cc7. h6. Cg5. Tb2. Fa1. Dh1.

Negru (6): Rh8. d7. Ff6. g6. Fh5. e3.

1. Ta2—e2.

1. . . . Fh5 ori unde

2. h6—h7 ori cum

3. Fa7×f6 (ori h7—h8D) mat. —

Alte cazuri sunt ușoare.

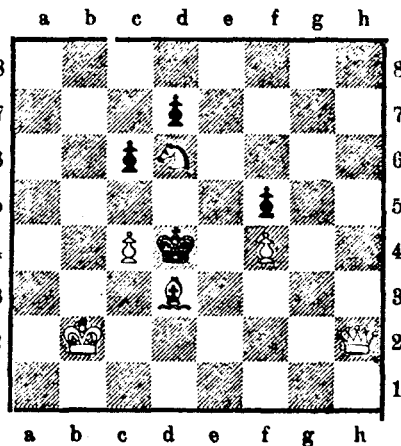
Problema 20.

De colonelul Hans Hlubek (Klosterneuburg).

Alb (6): Cd6. c4. f4. Fd3. Rb2. Dh2.

Negru (4): d7. c6. f5. Rd4.

Mat în trei trăsături. —

POSTA REDACȚIEI.

I. Argeșeanu, Berlin. — Mulțumim.

Redactor responsabil: **Atanaslu Hălmăgian.**

Aviz. Sprijiniți pe **M. Radu**, croitor român în Cluj strada **Jokai No. 2!**

In grădina de iarnă a „**Hotelului Central**“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care îndestulește cele mai delicioase dretensluni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

Vin de vânzare.

500 Hl. din anul 1911. Să vinde și cu hectolitru la 48 cor. alb, à 52 cor. roșu Vin vechiu à 60 cor. alb, à 62 cor. șiller. Rizling din 1902 à 80 cor.

Aurelia Dr. Petran
Arad, str. Lázár-Vilmos Nr. 4.

Mi-am deschis

depozit de covoare persane

în strada Weitzer János Nr. 9 în edificiul școlii de fete (viz-à-vis cu poșta).

Cu stimă:

Schwarcz Zsiga.

Noutăți igienice
de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medic!

Garantă.

Nou! „Fatime“ I și II calit. Prețul 1 — duzină 6 și 8 coroane. —
„Semiramis“ I și II calit. Prețul — duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray“ **NOU!**

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată **15 cor.**

Se trimite direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

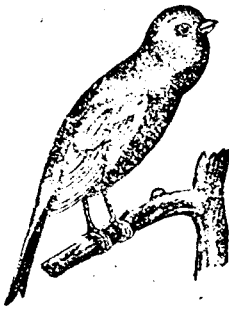
Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preafinteresantul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13—76.

Mijloctori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

Recomand
canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veritabilă a exemplarelor. Bărbătuși cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuste cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecăru, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prăsitore mare de paseri canarice —

LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

„ATLANTICA“
prăvălie specială de**: Cafea :**
Tea Rum

ARAD, Piața Andrássy Nr. 20.

(în fața casei comitatului).

Telefon pentru oraș și comitat 609.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloceste mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

CEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.

(TĂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Desfacere de
prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a început de câteva zile.

In săptămâna asta se vinde:

mănuși de pieleglacé pentru dame, specimene fine, negre, albe și colorate.

Părechea **75 cr.**

Stofe pentru costume și haine

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

A R A D, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

Rog priviți galantarele mele!!

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemn
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit à Cor. 5.—, 500 Kg. cărbuni Prusian-găzos, zdrobit à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag
— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Anunță cu a-dânc respectonoratului public românesc intrarea sa în activitate, în

stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte recipise de amanet,

aur, argint sdrobot și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III.19.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețu-

țurile cele mai moderate.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plată.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

ASSAEL Telef: 835
IACOB și FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminară gratuit.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

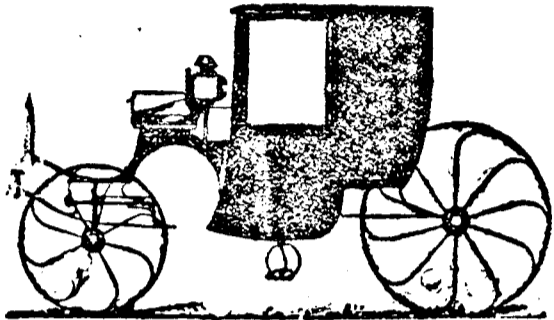
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnisorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Fondat în 1903.

Fondat în 1903.

„COROANA”

instituit de credit și economii, societate pe acții în Bistrița.
— Centrala în Bistrița, Strada Spitalului Nr. 38. Telefon Nr. 65. — Filiale în Lechința și Șieul-mare. — Giro-conto la Cassa de păstrare postală Nr. 28220.

Capital acționar	Cor.	300.000
Fonduri proprii		100.000
Circulația anului 1910	Cor.	21.500.000
Depuneri spre fructificare	Cor.	700.000

Primește depuneri spre fructificare, despre cari liberează libel. Plătește deponenților 5 procente interese, iar bisericilor, școalelor, corporațiilor, instituțiilor culturale precum și privaților cu depuneri peste 10.000 cor. 5 jum. la sută procente interese. Primește depuneri și mai mici, săptămânale sau lunare cu, sau fără cassetă. Bisericile în general se folosesc de cassetă. — Contribuiri după depuneri o plătește institutul. Pentru crutare de spese postale, trimitem *chequri postale*. — Acordă *credite cambiale* cu *cavenți* și cu *acoperire hipotecară* de case și proprietăți de pământ cu 7—8 procente și cu puține spese de întăbulare. Acordă *împrumuturi* și pe *obligațiuni*. Primește replătiri în rate săptămânale, lunare, trilunare și semestriale. — Dă avans pe efecte emise de stat și societăți comerciale. — Mijlocește *asigarări de viață*, *asigarări contra focului*, *grindinei* și de vite *cornute* după tarife ieftine. — *Incassează polițe* și efeptuiește *toate operațiunile de bancă și comission*. La cerere intervine la *cumpărări și parcelări de moșii* precum și la *cumpărări de mașini agricole*. — Sprijinește lățirea *comerțului, industriei, meseriilor* la poporul nostru. Scrisorile și afacerile încredințate *le resoalvă în ziua primirei*. — Acordă *ajutoare* elevilor de meserii. Sprijinește *literatura*, și în genere, ori-ce *lucrări culturale*. — *Stă gratuit* la dispoziția economilor, meseriașilor, comercianților români cu *sfaturi în cauză de orice natură*.

Direcțiunea.

Arme de vânătoare

sistem Novotny,

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, gitare, cimbale, citere, harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitatea cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

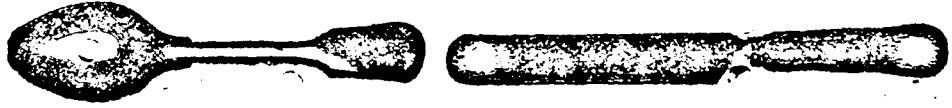
Cadoul de Crăciun 1911.

NEW-YORKUL și LONDRA nu vrea să scape comerțul din mână în Europa și astfel o fabrică de obiecte de argint este dispusă în schimbul unei mici sume să-și desfășoare depozitul. Astfel sunt împuternicit a țefetui comisionul acesta. Trimit orișicui următoarele obiecte contra valorii de **14 Cor. 40 fl.** și anume:

- 6 buc. Cuțite cu ascuțiș englezesc
- 6 „ Linguri argint american
- 6 „ Furculițe argint american
- 12 „ Lingurițe pentru cafea argint american
- 1 „ Lingură pentru scos supă argint
- 1 „ „ laptele „ „
- 6 „ Tăvițe engleze-Victoria
- 6 „ Feșnice
- 1 „ Străcurător pentru ceai foarte frumos
- 1 „ Pisător pentru zahăr elegant.

42 bucăți la un loc numai **Cor. 14-40.**

Toate aceste 42 obiecte au costat mai înainte 80 Coroane și acum să capătă pentru preț minimal de 14 Cor. 40 fileri.

Argintul american este un metal care nu-și pierde culoarea nici peste 25 ani, pentru care să și garantează. Garanție că acest inserat nu este înșelătorie, mă obligă că în caz de nu convine marfa, să restituiesc suma fără nici o obiecțiune și deci nimenea să nu scape ocazia, ca să nu-și procure această garnitură practică, care este foarte potrivită ca cadou de nuntă și la orice ocazie cât și ca obiecte pentru economia casnică. — Să capătă numai la casa de export pentru obiecte de argint american.

H. HIRSCHBERG
VIENNA II. Str. Rembrandt 19/b. — (Telefon Nr. 14597).

Trimit în provincie contra ramburs sau dacă mi-se anticipează suma.
 Praf de curățit cu 20 fl. Adevărat numai cu marca aici alăturată.

Estras din scrisori de recunoștință:

<p>După ce eu deja a III-a oară am adus dela dumneata garnituri pentru masă și totdeauna am rămas mulțumit. Vă rog din nou a-mi trimite o colecție contra ramburs.</p> <p>Georg Reichsgraf, Dunin-Roskovski, administrator c. și reg. Zakopane „Villa Wladyslauka“.</p>	<p>Mulțumit pe deplin cu colecțiunea de argint american, voi recomanda-o între cunoscuții mei la orice ocazie</p> <p>Cu stimă: Anton Marx, ofițier de poliție.</p>	<p>Excelența Sa baroneasa Edelsheim mi-a recomandat cu căldură garnitura dumneavoastră de masă, din care Vă rog a-mi trimite și mie 2 garnituri à Cor. 14-40 fileri.</p> <p>Kocsard, 29/X 1904.</p> <p>Ilona Tisza născ. Graf. Dengenfeld.</p>
--	---	--

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți 25 cr.	Blouse flanel 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii 45 cr.	Neglige flanel 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei 75 cr.	Blouse din materie 1.20 cr.
Mare deposit în dantele spre ales!	Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.
	Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.
	Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.
	Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.
	Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.
	Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.
	Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.
	Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.
	Taft de mătase 70 cr.
	Blouse de mătase vârgate 70 cr.
	Ptolere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
	Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
	Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
	Gulere numai 7 cr. bucata
	Mangete părechea 6—8 cr.
	Congrè lucru de mână 1 fl. 25 cr.
	Dantelă metru dela 1 cor. în sus
	Pânză de dantelă dela 25 cr.
	Gulere de dantelă 50 cor.
	Cravate pentru bărbați 10 cr.
	Mănuși glacé obicnulte 58—85 cr.
	Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
	Ciorapi pentru femei 39 cr.
	Bretele 30 cr.
	Mare deposit în dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilețe împletite, gamasch împlețiți și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporințe de pat tuil, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

Cu stimă: **Csipke Aruház.**

NEUMANN M.

ȚROITOR DE BĂRBAȚI.

**DESPĂRȚĂMÂNT
DEOSEBIT PENTRU
COMANDE DUPĂ
MĂSURĂ.**

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în
A R A D.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

26 (11)

DEPOZIT NOU DE MOBILE ÎN VĂRȘET.

Mare depozit de mobile pentru paturi moderne,
prânzitor, precum și mobile singuratică de tot felul.

Serviciu solid. — Prețuri ieftine.

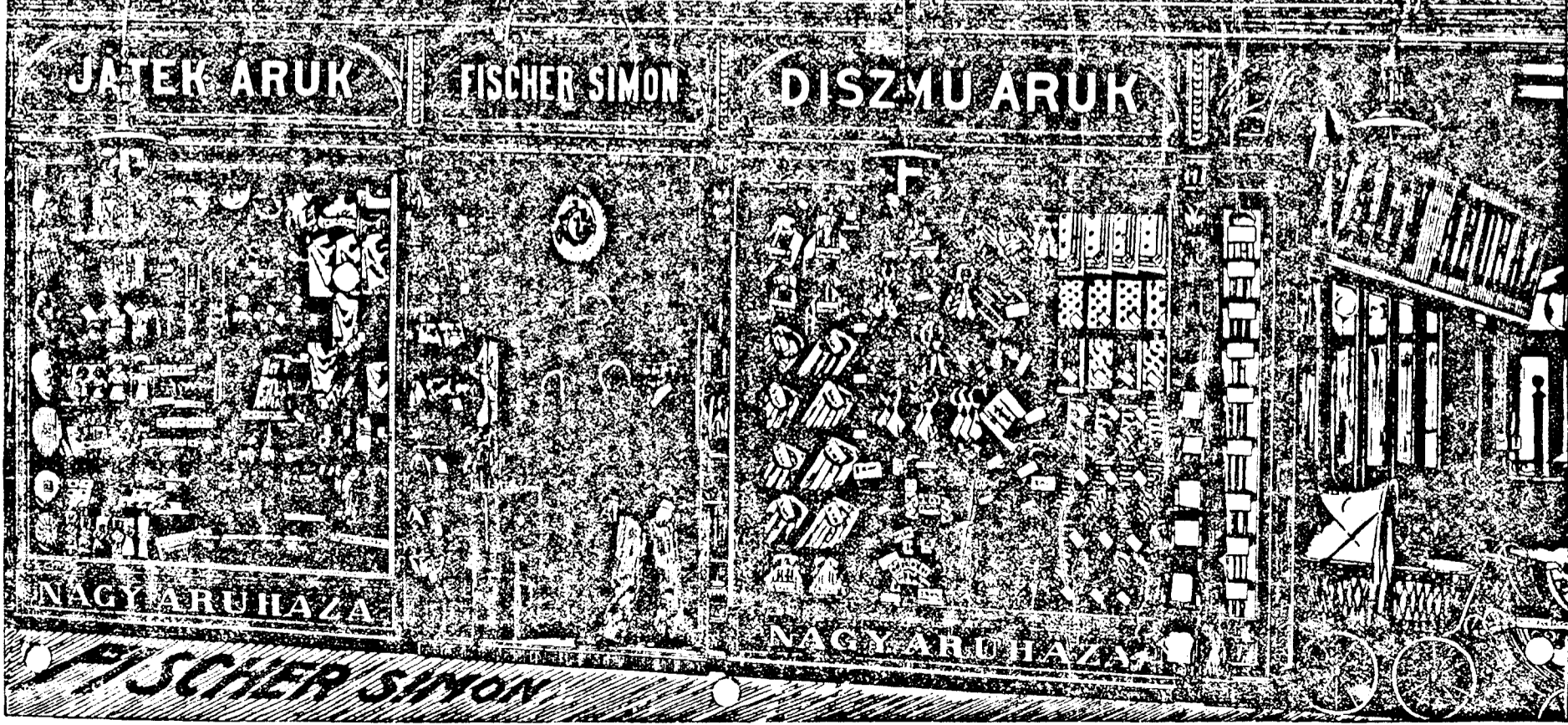
Recomandăm cumpărătorilor de mobile
să-și facă și preliminară de mobile la noi.

Cu stimă:

JOHANN WERSCHING
VERSECZ, Piața Baross Nr. 2.

FISCHER SIMON

NAGY ARUHAZ

ARAD, Szabadság-tér 12. Cel mai ieftin izvor de cumpărare din com. Arad.